

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

**УКРАЇНСЬКА
ЛІТЕРАТУРА**
10–11 класи

ПРОГРАМА
для профільного навчання учнів
загальноосвітніх навчальних закладів

Філологічний напрям
(профіль — українська філологія)

ПРОФІЛЬНИЙ РІВЕНЬ

*Затверджено Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

УДК 373.5.016.821.161.2.09
ББК 74.268.3(4Укр)
У 45

*Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
№ 1021 від 28.10.2010 р.)*

Укладачі програми:

М. Г. Жулинський — академік НАН України, доктор філологічних наук, професор, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України;

Г. Ф. Семенюк — доктор філологічних наук, професор, директор Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Р. В. Мовчан, М. М. Сулима — доктори філологічних наук;

Н. В. Левчик, М. П. Бондар, О. А. Камінчук — кандидати філологічних наук;

В. І. Цимбалюк — кандидат педагогічних наук, заслужений учитель України.

За загальною редакцією доктора філологічних наук
Р. В. Мовчан

ISBN 978-966-349-320-6

© Міністерство освіти і науки України, 2011
© Видавництво «Грамота», 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Пропонована програма з української літератури для 10–11 класів призначена для вивчення української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах за філологічним напрямом (профіль — українська філологія).

Художня література, яка є специфічною формою образного змалювання життя, вивчається в школі як мистецтво слова. У процесі сприйняття художнього тексту вона забезпечує естетичну насолоду читачеві, збуджуючи його найпотаємніші думки й почуття, сприяє формуванню інтелектуальної духовно багатой творчої особистості, її морально-естетичному розвитку, вихованню національної свідомості майбутніх громадян незалежної України у світлих високих гуманістичних ідеалів.

У зв'язку з цим українська література є одним із найголовніших навчальних предметів у сучасній 11-річній школі України, що в комплексі здійснює пізнавальні, виховні та естетичні функції у формуванні підростаючого покоління. Програма, що поєднує історичний, культурологічний, літературознавчий, морально-етичний та естетичний аспекти з врахуванням вікових особливостей старшого шкільного віку, складена на основі головних положень державних документів — Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ ст., а також на основі базової програми (Українська література. 5–12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / Керівник колективу М. Г. Жулинський; за загальною редакцією Р. В. Мовчан. — К.: Перун, 2005. — 201 с.). Вона побудована за такими методологічними та методичними принципами:

— утвердження особистісно зорієнтованого навчання й виховання, спрямованого на всебічний розвиток школяра;

– культурологічний підхід під час вивчення системного курсу української словесності у зв'язках зі світовою літературою та суміжними видами мистецтва;

– добір для поглибленого вивчення літератури якісних художніх текстів, у яких виражені національні та загальнолюдські цінності, що викликають інтерес у старшокласників і сприяють їхньому ідейно-естетичному розвитку;

– забезпечення естетичного сприйняття та прочитання художніх творів у контексті сучасного літературознавства;

– створення сприятливих умов учителеві, який творчо працює, для власної ініціативи та пошуку найефективніших форм і методів вивчення літератури в школі.

Метою шкільної літературної освіти, відповідно до Концепції літературної освіти, є прилучення учнів через виховання інтересу до читання й художнього слова до кращих літературно-мистецьких надбань людства, які є важливим чинником формування духовного світу особистості.

Із цього випливають такі основні завдання вивчення літератури в школі:

1. Прищеплення учням інтересу до української книжки, любові до літератури, формування читацьких навичок у школярів.

2. Виховання засобами художнього слова на основі гуманістичних ідеалів, які пропагує художня література, сучасного естетично розвиненого читача зі сформованими почуттями національної самосвідомості та власної людської гідності.

3. Формування наукового світогляду, самостійного, критичного, творчого мислення учнів на основі засвоєння ними необхідної системи знань з історії та теорії літератури в процесі аналізу художнього твору через самостійну його оцінку, дискусійне обговорення, висловлення власного ставлення до прочитаного.

4. Розвиток літературно-творчих здібностей школярів, їхнього загальнокультурного рівня, усебічно розвиненої особистості, здатної до самоосвіти, самопізнання та пізнання навколишнього світу, самоаналізу, самовираження та самовдосконалення, через ознайомлення учнів із світом

прекрасного, через розкриття краси мистецтва слова, високих моральних якостей людини, утілених у художніх творах.

Українська література для 10–11 класів розглядається в хронологічній послідовності. Програма поділяється на розділи відповідно до прийнятої в літературознавчій науці періодизації літературного процесу. У кожному розділі виділяються теми (переважно про вивчення життєвого та творчого шляху письменників), до яких подані поширені анотації. Однак по можливості загальний курс поділяється на окремі жанрові розділи.

У кожному класі виокремлено імена найвидатніших українських письменників, твори яких вивчаються текстуально, на них відведено достатню кількість годин для глибшого ідейно-художнього аналізу.

Щоб задовольнити індивідуальні естетичні смаки й уподобання вчителів та учнів, на вивчення творчості певної групи письменників відводиться резерв часу для вільного використання. До творчості цих письменників також розроблені анотації. На вивчення мистецької спадщини кожного з них учитель може визначити певну кількість годин: окремі письменницькі постаті він обере для глибшого вивчення, інших опрацює оглядово, а деякі зовсім не розглядатиме, замінивши їх за своїм уподобанням. Так створюється можливість задовольнити інтереси та літературно-естетичні смаки різних груп учителів та учнів, виділити більшу кількість годин для текстурального вивчення найталановитіших творів.

У програмі визначено твори для обов'язкового текстурального вивчення в класі, а також подано рекомендовані списки творів для додаткового читання. Вони не є обов'язковими, твори з них учитель добирає на свій розсуд, контроль за їх прочитанням може здійснювати на уроках позакласного читання, під час оглядового вивчення творів того чи того письменника. Крім того, учитель в окремих випадках може коригувати вивчення деяких творів у списках для обов'язкового та додаткового читання.

Вивчення системного курсу з української літератури в 10 класі починається з двох оглядово-узагальнюючих тем, які є основою вивчення красного письменства: «Науково-теоретичні основи вивчення літератури» (узагальнення системи знань із теорії літератури) та «Початки літературної творчості» (міфологія, фольклор). До кожної теми, що вивчається в 10–11 класах, виокремлено основні поняття з теорії літератури, які повинні засвоїти учні, а також уміння та навички, котрі потрібно в них сформувати. Крім того, у кожному класі визначено орієнтовну кількість годин для розвитку мовлення учнів, які використовуються на підготовку та написання творів у класі. Рекомендовано також години для позакласного читання, на вивчення літератури рідного краю та для ознайомлення з новинками художньої літератури.

Автори програми врахували особливості роботи вчителя в профільних класах з української філології з поглибленим вивченням української літератури. У таких класах уведено вивчення додаткових творів окремих письменників, збільшено кількість оглядовим тем. В оглядах пропонується більше матеріалу, аніж повинні знати учні, для глибшої орієнтації вчителя в літературному процесі, щоб він міг на свій розсуд обирати найосновніше.

У класах із поглибленим вивченням української літератури більша увага приділена засвоєнню учнями науково-теоретичних понять, роботі з літературно-критичними статтями, глибшому аналізу літературного процесу та оцінці прочитаних художніх творів. Більше часу також відводиться на самостійне читання художніх текстів, вироблення вміння самостійно аналізувати та рецензувати, на літературну самоосвіту загалом.

Окрім того, на заняттях із української літератури частіше запроваджуються спарені уроки, лекції зі складанням опорних конспектів, проблемний виклад матеріалу, пошуково-дослідницькі методи, групова робота в класі, конференції, семінарські заняття, дискусії, захист рефератів і проектів.

Отже, учні мають змогу, працюючи з художнім текстом, аналізувати літературно-мистецькі явища, висловлювати свої думки, розвивати навички самостійної роботи з додатковою літературою, творчу уяву, досвід емоційно-естетичного сприйняття та оцінки художнього твору. Ширше практикуються уроки літературної творчості, уроки-конкурси тощо.

Літературний процес розглядається у зв'язку з мистецьким життям України та розвитком світової літератури, учні глибше ознайомлюються з новинками літератури та мистецтва. З метою розвитку естетичних смаків і загальної культури вони більше залучаються до практичної позакласної роботи з підготовки та проведення літературно-мистецьких вечорів, читацьких конференцій, до захисту науково-дослідницьких робіт у Малій академії наук тощо.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється на основі методичних рекомендацій «Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з української літератури», розроблених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Вони конкретизуються в цій програмі з кожної теми.

У програмі вказано орієнтовні години на вивчення певних розділів і тем, але вчитель, виходячи із специфічних умов праці, може їх переставляти, змінювати в межах допустимого.

Усього — **140 год.** На тиждень — **4 год**
 Текстуальне вивчення — **124 год**
 Розвиток мовлення — **6 год**

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">ВСТУП</p> <p>(Науково-теоретичні основи вивчення літератури і початки літературної творчості народу)</p> <p>Шляхи пізнання дійсності: науковий і художній. Художня література як «друга реальність», один із видів мистецтва. Літературний процес як сукупність виявів багатоманітного літературного життя. Літературознавство як наука про літературу, його складові частини. Найвідоміші українські літературознавці (<i>узагальнююче повторення</i>).</p> <p>Початки літературної творчості народу (народні обряди, міфи, фольклор).</p> <p>Українська література в контексті розвитку суспільства певного часу. Її багатогранна історична місія, особлива роль у житті поневоленої нації. Зв'язок художнього мислення митця з провідними тенденціями доби. Українська література у світовому контексті, її особливість на загальноєвропейському тлі.</p> <p>Розвиток української літератури від найдавніших часів до середини XIX ст., її періодизація.</p> <p>ТЛ: поняття національного і вселюдського, літературний процес</p>	2	
<p style="text-align: center;">ЛІТЕРАТУРА 70–90-х років XIX ст.</p> <p>Складні історико-культурні умови розвитку української літератури в другій половині XIX ст. (Валуєвський циркуляр та Емський указ, посилення цензури). Зв'язок літератури з національно-визвольним рухом свого народу. Подвижницька діяльність демократичної інтелігенції на ниві просвіти (громади, заснування українських часописів, Наукового літературного товариства</p>	2	

КЛАС

Позакласне читання — 4 год

Література рідного краю — 2 год

Резервний час — 6 год

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> розкрити поняття «художня література», «літературний процес», «літературознавство»; <i>називає</i> найвідоміших українських літературознавців; <i>уміє</i> пояснити, з чого починається літературна творчість народів, зв'язок літератури як мистецтва слова з провідними тенденціями свого часу; <i>уміє</i> користуватися довідковими відомостями, словниками.</p> <p><i>Усвідомлення суспільного призначення національної літератури.</i></p> <p><i>Знає</i> основні факти розвитку української літератури від найдавніших часів до середини XIX ст.</p>	<p>Важливі історичні події другої половини XIX ст. (<i>історія України, всесвітня історія</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> характеризувати в загальних рисах історико-культурні умови розвитку літератури цього періоду</p>	<p>Г. Флобер, Е. Золя, І. Тургенєв, Ф. Достоєвський, Г. Сенкевич; драматургія: Ж.-Б. Мольєр, В. Шекспір, І. Ібсен (<i>світлова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>ім. Шевченка). Новий етап у розвитку реалізму, натуралізму, пізній романтизм.</p> <p>Розвиток української поезії, продовження в ній традицій Т. Шевченка. Новаторство української прози, розширення її тематично-жанрових горизонтів, особливо в жанрах повісті та роману. Розвиток драматургії і театру, його особливості (зв'язок із музикою). Зародження професійного «театру корифеїв»</p>		
<p>УКРАЇНЬСЬКА ПРОЗА 70–90-х років XIX ст.</p> <p>Іван НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ «Кайдашева сім'я», «Князь Єремія Вишневецький»</p> <p>Основні віхи життя І. Нечуя-Левицького. Творчість письменника — новий імпульс української літератури: «колосальне всеобіймаюче око України» (І. Франко). Загальна характеристика творчості І. Нечуя-Левицького. Розширення ним ідейно-тематичних і жанрових меж української прози.</p> <p>«Кайдашева сім'я» — соціально-побутова повість-хроніка. Реалізм твору, вічна актуальність проблеми батьків і дітей. Особливості сюжету й композиції. Майстерність змалювання характерів старих Кайдашів (Омелька й Марусі), їхніх синів (Карпа й Лавріна), невісток (Мотрі й Мелашки). Художні деталі в портретах персонажів, колоритність їхньої мови. Роздуми над винуватцями родинних сварок і баталій. Традиції народного побуту й моралі, цінності національної етики засобами комічного (гумор, художні тропи). Оцінка «Кайдашевої сім'ї» І. Франком.</p> <p>Історична повість «Князь Єремія Вишневецький». Проблематика твору, його патріотичний пафос. Змалювання широкої картини життя й національно-</p>	<p>(21)</p> <p>9</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
	<p>П. Ніщинський. «Вечорниці»; С. Гулак-Артемівський. «Запорожець за Дунаєм»; М. Лисенко. «Тарас Бульба» (<i>музичне мистецтво</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> розповідати про письменника, назвати основні його твори, <i>визначає</i> їхню тематику; <i>коментує</i> оцінку І. Франком творчої спадщини І. Нечуя-Левицького;</p> <p><i>уміє</i> визначити жанр твору, <i>коментує</i> основну проблему, <i>характеризує</i> образи-персонажі, засоби їхнього зображення; <i>порівнює</i> образи дійових осіб, <i>пояснює</i> авторську позицію; <i>уміє</i> визначити засоби комічного у творі, <i>пояснює</i> їхню роль; <i>висловлює</i> власну думку про прочитане, українську ментальність, національний характер, народну мораль і етику;</p> <p><i>уміє</i> визначити проблематику історичного твору, <i>аналізує</i> його композицію, <i>характеризує</i> образи</p>	<p>Ф. Різниченко. «Вид на гору Спаса у Стеблеві». А. Куїнджі. «Українська ніч» — улюблена картина І. Нечуя-Левицького (<i>образотворче мистецтво</i>).</p> <p>Л. ван Бетховен. «Appassionata» — улюблена мелодія письменника (<i>музичне мистецтво</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>визвольної боротьби козацтва України в XVII ст. Образ Максима Кривоноса у творі. Любов Єремії до Тодозі Світайлихи, її оцінка. Засудження зради Єремії Вишневецького.</p> <p>Особливості композиції твору. Художня майстерність. Основні риси стилю митця. Значення творчості письменника, ушанування його пам'яті.</p> <p>ТЛ: соціально-побутова повість, повість-хроніка. Поняття про реалізм. Літературний художній стиль. Засоби змалювання комічного</p>		
<p>Панас МИРНИЙ (Панас Рудченко) «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»</p> <p>Панас Якович Рудченко — «перший симфоніст української прози» (<i>О. Гончар</i>). Життєвий і творчий шлях письменника. Загальна характеристика його творчості, її тематична й жанрова різноманітність. Роман «Повія» у творчому доробку письменника.</p> <p>Перший в українській літературі соціально-психологічний роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Історія його створення, співавторство з Іваном Біликом. Складність і суперечливість характеру Чіпки — головного героя роману, його еволюція від правдошукача до розбійництва. Типове й екстремальне в долі героя. Люди «соціального дна» у романі. Роздум над проблемою життєвого вибору персонажів (Чіпки, Грицька, Максима). Жіночі образи у творі (Мотря, Галя), утвердження в них народних поглядів на духовне здоров'я людини.</p> <p>Ідейне спрямування твору, алегоричність його назви. Художня майстерність (пейзажі, художні деталі, портрети, мовні достоїнства). О. Білецький про місце роману в історії української та зарубіжної психологічної прози. Зіставлення особливостей стилю творів І. Нечуя-Левицького та Панаса Мирного</p>	8	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Усвідомлення основних рис української ментальності, його значення для самопізнання та успішної адаптації в сучасному суспільстві, свого обов'язку перед Батьківщиною</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> про життя прозаїка, його основні твори, їхню жанрову й тематичну різноманітність; <i>коментує</i> висловлювання О. Гончара про письменника;</p> <p><i>уміє</i> пояснити особливості жанру, сюжету твору, переказати історію його написання, охарактеризувати образи-персонажі, зокрема образ Чіпки, простежувати еволюцію його поведінки, пояснювати її психологічними чинниками; аргументовано <i>висловлює</i> власну думку про життєвий вибір Чіпки та інших персонажів; <i>коментує</i> власне розуміння честі, справедливості, людської гідності й можливі способи їхнього утвердження; <i>пояснює</i> роль жіночих образів у творі; <i>уміє</i> розкрити їхню роль у творі;</p> <p><i>уміє</i> пояснити назву твору, навести конкретні приклади на підтвердження високої майстерності автора;</p>	<p>І. Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я», Панас Мирний. «Повія», Л. Толстой. «Воскресіння», Ф. Достоевський. «Злочин і кара» (світова література)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>ТЛ: епос і його жанри. Соціально-психологічний роман. Індивідуальний стиль письменника. Поглиблення поняття про сюжет і композицію (дві сюжетні лінії у творі)</p>		
<p style="text-align: center;">Борис ГРІНЧЕНКО «Каторжна», «Дзвоник»</p> <p>Життя і різножанрова творчість Б. Грінченка, його багатогранна діяльність як митця і вченого (письменника, фольклориста, етнографа, літературного критика), педагога, автора 4-томного словника української мови, організатора й голови товариства «Просвіта», перекладача, «робітника без відпочинку» (<i>І. Франко</i>) на культурно-освітній ниві України.</p> <p>Демократична спрямованість поезії Б. Грінченка («Смутні картини», «До праці»), її спорідненість із віршами М. Старицького та М. Некрасова. Переклади Б. Грінченком творів світової літератури. Борис Грінченко – великий майстер малих епічних жанрів. Тематична різноманітність його оповідань («Без хліба», «Дзвоник», «Олеся»), їхня спорідненість із творами І. Франка та Л. Толстого.</p> <p>Оповідання «Каторжна», утвердження в ньому прагнення людини до любові й добра. Глибокий психологізм у розкритті образу Докії, її душевних</p>	4	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>порівнює</i> роман із «Кайдашевою сім'єю» та «Миколою Джерею» І. Нечуя-Левицького; <i>шукає</i> спільне й відмінне в художній манері прозаїків; <i>виконує</i> творчу роботу типу характеристики персонажа під певним кутом зору з вираженням власного ставлення до нього на дискусійну тему.</p> <p><i>Уміння переконливо й толерантно висловлювати власні судження під час дискусії. Усвідомлення значення для становлення й утвердження людини правильності життєвого вибору</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> розповідати про велику подвижницьку діяльність письменника, висловлювати власні міркування про неї; <i>має</i> загальне уявлення про Б. Грінченка як поета-перекладача, прозаїка, майстра малих епічних жанрів;</p> <p><i>засвоює</i> зміст оповідання «Каторжна»; <i>уміє</i> визначати його головну думку, пояснювати причини душевних страждань Докії, розкрити чинники формування її характеру, пояснити причини неординарного вчинку героїні під час пожежі;</p>	<p>Переклад Б. Грінченком творів Ф. Шиллера, Г. Гауптмана, М. Метерлінка, Г. Ібсена, Й. В. Гете, Г. Гейне, В. Гюго, Д. Дефо, О. Пушкіна та ін.</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>переживань і неординарного вчинку в екстремальній ситуації.</p> <p>Майстерне відтворення психології дитячої душі в оповіданні «Дзвоник». Образ головної героїні твору. Огляд інших творів письменника (дилогія про українське село – «Серед темної ночі» та «Під тихими вербами», повість «Сонячний промінь» про просвітительську діяльність інтелігенції, драма «Степовий гість»). Значення творчості письменника в історії української літератури</p>		
<p style="text-align: center;">УКРАЇНСЬКА ДРАМАТУРГІЯ І ТЕАТР 70–90-х років ХІХ ст.</p> <p>Від численних аматорських театральних гуртків до професійного «театру корифеїв», що став «школою життя» (І. Франко). Театральні трупи М. Кропивницького (1882) і М. Старицького (1883), їхні провідні актори (І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Садовська-Барілотті, М. Заньковецька, Л. Ліницька та ін.). Родина Тобілевичів та український театр. Тісний зв'язок театру з музикою. Розвиток драматургії. Соціально-побутові та історичні драми й комедії М. Старицького, М. Кропивницького, Панаса Мирного, Б. Грінченка та ін. Створення професійного театру в Галичині (1864). Театр «Руська бесіда» у Львові. Роль І. Франка в становленні національного професійного театру. Популярність «театру корифеїв» в Україні та за її межами. Перша справді народна артистка України Марія Заньковецька</p>	<p>(16)</p> <p>2</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>знає</i> зміст оповідання «Дзвоник»; <i>уміє</i> охарактеризувати образ головної героїні, засоби розкриття її внутрішнього світу.</p> <p><i>Усвідомлення важливої ролі наполегливості і працелюбності як вирішальних факторів на шляху до поставленої мети. Усвідомлення неприйняття зла, жорстокості в стосунках з людьми, переваги співчуття, доброзичливості, уваги до ближнього як необхідних моментів гармонійного спілкування</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> розповісти, як і коли в Україні виник професійний «театр корифеїв», хто входив до його складу; <i>наводить</i> конкретні приклади зв'язку українського театру з музикою; <i>називає</i> авторів та основні драматичні твори, написані для професійного українського театру.</p> <p><i>Прищеплення любові до театру, розвиток уміння цінувати красу й художню досконалість мистецтва.</i></p> <p><i>Виховання почуття гордості за «театр корифеїв», що відіграв важливу роль у формуванні національної самосвідомості народу</i></p>	<p>П. Ніщинський. «Вечорниці», С. Гулак-Артемівський. «Запорожець за Дунаєм», М. Аркас. «Катерина», М. Лисенко. «Тарас Бульба» (музичне мистецтво)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">Іван КАРПЕНКО-КАРИЙ (Іван Тобілевич) «Мартин Боруля», «Сава Чалий»</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника. Багатогранність його літературної та театральної діяльності. Іван Карпенко-Карий і «театр корифеїв». Драматургічне новаторство. Іван Карпенко-Карий — «великий обсерватор життя», який був «одним з батьків новочасного українського театру» (<i>І. Франко</i>).</p> <p>Жанрова різноманітність драматичних творів І. Карпенка-Карого: соціально-психологічна драма («Наймичка»), сатирична комедія («Хазяїн», «Суета»), історична трагедія («Сава Чалий»).</p> <p>Комедія «Мартин Боруля», її багаторічне життя на сцені. Прагнення стати дворянином як міф про краще життя. Підміна особистісних етичних цінностей (чесності, порядності, працелюбства) ставовою приналежністю. Психологічна переконливість і трагікомічне звучання образу Мартина Борулі. Інші образи в п'єсі (Марисі, Степана, Миколи, Омелька, чиновника Грандальова). Спорідненість п'єси І. Карпенка-Карого з комедією Ж.-Б. Мольєра «Міщанин-шляхтич». Драматургічна майстерність І. Карпенка-Карого в п'єсі.</p> <p>Історична трагедія «Сава Чалий» — одне з вершинних явищ української драматургії ХІХ ст. Історична основа твору. Сава Чалий як історичний діяч та уособлення трагічної самотності неординарної особистості. Глибоке розкриття його духовного світу, переживань (конфлікт людини зі своєю совістю, суперечність між ідейними поглядами героя та об'єктивними політичними обставинами). Образ Гната Голого — ватажка повстання, мужнього патріота, борця проти соціального й національного поневолення. Утілення у творі народного погляду на зраду</p>	8

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні віхи життя і творчого шляху драматурга, про його зв'язки з «театром корифеїв»; <i>розуміє</i> причини просвітницьких ідейних пріоритетів у світогляді письменника; <i>уміє</i> прокоментувати слова І. Франка про митця, <i>пояснює</i> жанрову різноманітність творів І. Карпенка-Карого; <i>знає</i> зміст комедії І. Карпенка-Карого, <i>виокремлює</i> основні елементи її сюжету і композиції, <i>пояснює</i> особливості жанру твору; <i>розуміє</i> особливості драми Мартина Борулі — абсолютизацію дворянського звання; <i>уміє</i> охарактеризувати головного героя та інших персонажів, пояснювати засоби їхнього комічного зображення.</p> <p><i>Усвідомлення негативних наслідків прагнення людини вивищуватись над оточенням, нехтувати родовими традиціями, нормами народної моралі.</i></p> <p><i>Знає</i> зміст п'єси «Сава Чалий», <i>уміє</i> розповісти про історичну основу твору, визначити його жанр; <i>характеризує</i> головного героя, образи Гната Голого, Шмигельського, <i>визначає</i> головний конфлікт твору; <i>уміє</i> розкрити психологічні причини страждання героя, показати невідповідність засобів боротьби Сави Чалого меті; <i>бере</i> участь у дискусії про правильність життєвого вибору персонажів;</p>	<p>Ж.-Б. Мольєр і п'єси І. Карпенка-Карого.</p> <p>Гайдамацький рух в Україні як національно-визвольна боротьба (<i>історія України</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>й побратимство. Шмигельський як шукач мирних, гуманістичних шляхів розв'язання конфлікту між польською шляхтою і козацтвом. Об'єктивна неможливість здійснення цих ідей у той час. Романтичний пафос трагедії.</p> <p>Значення творчості І. Карпенка-Карого, ушанування його пам'яті.</p> <p>ТЛ: драма, її особливості. Жанри драматичних творів (<i>поглиблено</i>)</p>		
<p style="text-align: center;">Михайло СТАРИЦЬКИЙ «До молоді», «Гетьман», «Виклик», або «Облога Буші»</p> <p>Життя і творчість М. Старицького, його багатогранна діяльність як поета, прозаїка, драматурга, перекладача, організатора театральної справи.</p> <p>Загальна характеристика творчості письменника. Поезія М. Старицького, її мотиви, патріотичний характер.</p> <p>Заклик до молоді як надії на майбутнє України боротися за щастя народу («До молоді»). Майстерне використання казково-фантастичних мотивів при змалюванні минулого й сучасного рідного краю (балада «Гетьман»). Поезія «Виклик», що стала народною піснею (музика М. Лисенка) як перлина інтимної лірики. Оцінка І. Франком його новаторства в поезії. Перекладацька діяльність Переклади творів Є. Гребінки, Ю. Лермонтова, М. Некрасова та ін.</p> <p>М. Старицький і театр, творча співпраця з М. Лисенком. Інсценізація творів І. Нечуя-Левицького, М. Гоголя, Ю. Крашевського, Е. Ожешко та ін.</p>	6	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>висловлює</i> власне ставлення до їхньої поведінки; <i>уміє</i> розкрити значення творчості І. Карпенка-Карого для розвитку української драматургії і театру.</p> <p><i>Виховання любові до театру. Усвідомлення, що життєва позиція кожного впливає на стан усього суспільства. Уміє визначати міру компромісу, межі, за якою — зрада власних переконань. Усвідомлення необхідності керуватися в житті не матеріальними, а духовними цінностями</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> розкрити значення творчості М. Старицького для розвитку української літератури й театру; <i>дає</i> загальну характеристику творчості митця; <i>аналізує</i> його поезії в єдності змісту й форми; <i>дає</i> загальну характеристику повісті «Облога Буші», <i>уміє</i> визначити її жанр, головну ідею, характеризувати образи й символи, розкрити романтизм характеру Орісі, висловлювати власну думку про неї, порівнювати з іншими жіночими образами в українській прозі цього періоду; <i>знає</i> зміст драми «Талан», <i>уміє</i> визначати особливості жанру, проблематику твору, характеризувати головну героїню.</p>	<p>Переклади творів В. Шекспіра, Г.-Х. Андерсена, Дж. Байрона, Ю. Словацького, Г. Гейне, І. Крилова, М. Лермонтова. Інсценізація творів М. Гоголя, Ю. Крашевського, Е. Ожешко та ін. Історико-пригодницькі романи В. Скотта</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Оригінальна драматургічна творчість: п'єси «Не судилось», «Талан», «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці».</p> <p>Художня проза письменника — основоположника історично-пригодницької повісті та роману, використання традицій романів В. Скотта (трилогія «Богдан Хмельницький», діалогія «Молодість Мазепи», «Руїна»).</p> <p>Історико-романтична повість «Облога Буші», її пригодницький сюжет, драматизм, сценічність, антимілітаристське спрямування. Шлях помсти й крові як трагічна сторінка в житті українського й польського народів. Образи та символи твору.</p> <p>«Талан» — драма з життя української інтелігенції, змалювання нелегкої долі акторів. Марія Заньковецька як прототип образу Лучицької. Морально-етичні проблеми сім'ї та становище українського театру за п'єсою.</p> <p>ТЛ: соціально-побутова драма</p>		
<p align="center">СТОРИНКИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ 70–90-х років ХІХ ст.</p> <p>Новий етап у розвитку української поезії. Провідна роль поетичної творчості І. Франка в літературі цього періоду. Визначальна роль збірки «З вершин і низин» і філософської поеми «Мойсей» в українській літературі.</p> <p>Збірка Лесі Українки «На крилах пісень» як нове явище в українській поезії після Т. Шевченка.</p> <p>Лірична поезія Я. Щоголева та І. Манжури, її місце в історії української літератури.</p> <p>Роль поезії Б. Грінченка, М. Старицького та П. Грабовського у пробудженні національної свідомості українського народу</p>	<p align="center">(24)</p> <p align="center">1</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Виховання почуття гордості за українську інтелігенцію, яка відіграла вирішальну роль у згуртуванні суспільства, культурному піднесенні України. Розвивати почуття патріотизму, відповідальності за долю батьківщини. Усвідомлення краси вірності вітчизні, родові, коханій людині. Формування переконання про доброту, милосердя, любов і повагу до ближнього (Божі заповіді) як кращих моральних якостей. Осуд зарозумілості, погорди, кастової вищості в спілкуванні</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> особливості розвитку української поезії в другій половині XIX ст., основних її представників, вершинні досягнення; ознайомлюється (за хрестоматією чи окремими виданнями) з кращими названими творами</p>	<p>Ш. Бодлер, Ш. Леконт де Ліль, П. Верлен, А. Рембо, П. Славейков, М. Конопніцька</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;"><i>На вибір:</i> Яків ЩОГОЛЕВ (огляд)</p> <p>Стисла розповідь про поета. Збірка поезій «Ворскло» та «Слобожанщина». Вірші про призначення поета й поезії («Струни»), про красу природи («Осінь», «Травень»). Майстерність версифікації («Косарі»). Ліризм і задушевність поезії.</p> <p style="text-align: center;">Іван МАНЖУРА (огляд)</p> <p>Стисла розповідь про поета. Збірки поезій «Степові думи та співи». Поетичне відтворення важкого становища заробітчачан («З заробітків»), життя селян («На степу і у хаті»). Майстерність інтимної лірики, її мелодійність («Лелії»). Демократична спрямованість поезії. Краса й історична доля українського степу у творчості Я. Щоголева та І. Манжури.</p> <p style="text-align: center;">Павло ГРАБОВСЬКИЙ (огляд)</p> <p>Стисла розповідь про життя поета, який творив у засланні (збірки «Пролісок», «З півночі», «Кобза»). Поєднання в поезії високих громадянських мотивів («До Русі-України») та інтимної лірики («До Н.К.С.», «До матері»). Перекладацька діяльність П. Грабовського. Вірш «Я не співець чудовної природи» як естетичне кредо письменника. Поетичний цикл «Веснянки», його спорідненість із «Веснянками» І. Франка</p>	6	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> дати загальну характеристику поетичній творчості Я. Щоголева та І. Манжури, назвати їхні поетичні збірки, тематику поезій.</p> <p>Учень (учениця): <i>розповідає</i> про трагічний життєвий шлях письменника-засланця, у творчості якого високі громадянські мотиви поєдналися з інтимною лірикою; <i>називає</i> його основні поезії; <i>знає</i> їхнє ідейне спрямування.</p> <p><i>Усвідомлення необхідності формування патріотичних почуттів, високого громадянського обов'язку</i></p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">Іван ФРАНКО</p> <p style="text-align: center;">«Гімн» («Замість пролога»), «Гримить! Благодатна пора наступає...», «Розвивайся ти, високий дубе...», «Сікстинська мадонна», «Чого являєшся мені у сні...», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...», «Безмежне поле...», «Хоч ти не будеш цвіткою цвісти...», «Легенда про вічне життя», «Декадент», «Мойсей», «Сойчине крило», «Перехресні стежки», «Украдене щастя», «Із секретів поетичної творчості» (<i>уривки</i>)</p> <p>Життєвий і творчий шлях І. Франка — видатного українського письменника, ученого, громадського діяча. Його багатогранна діяльність в українській культурі, її вплив на пробудження національної свідомості народу. Спільна з М. Павликом видавнича діяльність. «Великі роковини» І. Франка, написані до 100-річчя виходу «Енеїди» І. Котляревського, як символ духовного відродження українського народу. Основні книжки й праці.</p> <p>Поетія І. Франка, її новаторство, гуманістичний пафос. Збірка «З вершин і низин» як важливий етап у розвитку української літератури. Загальне уявлення про її композицію (основні цикли). Програмний вірш «Гімн» («Замість пролога»), утвердження в ньому важливих загальнолюдських ідей — прагнення людини до свободи, до людського поступу, нового щасливого життя, вираження незламного оптимізму, проголошення великої перетворюючої сили «науки, думки, волі». Глибокий зміст алегоричних образів поезії, її висока художня майстерність (промовисті алітерації, анафора, риторичне запитання, тропи). Популярність твору, покладеного на музику М. Лисенком.</p> <p>Образи будівничих нового життя в поезії «Камеляри»</p>	17

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> життєву біографію митця; <i>уміє</i> окреслити основні сфери його багатогранної діяльності, <i>називає</i> основні книги і праці; <i>формулює</i> власне ставлення до таких особистостей, як І. Франко.</p> <p><i>На прикладі життєдіяльності І. Франка формування ціннісного переконання: можливість силою високого духу сягнути від селянської хати до світових вершин інтелекту.</i></p> <p><i>Уміє</i> пояснити багатозначність понять «вершин» і «низин» у назві збірки; <i>називає</i> твори (цикли) з неї, ідеї яких є нині актуальними; <i>характеризує</i> вірш «Гімн»; <i>уміє</i> визначати й пояснити його символіку, алегоричні образи, розкрити значення поняття «вічний революціонер», назвати основні художні засоби</p>	<p>Переклади творів давньогрецьких поетів, Софокла; Платона, Данте, Дж. Мільтона, Дж. Байрона, П. Б. Шеллі, Г. Е. Лессінга, Й. В. Гете, Г. Гейне, В. Гюго, А. Міцкевича, О. Пушкіна, М. Твена, фольклору, різних народів.</p> <p>Музика М. Лисенка, С. Людкевича, Б. Лятошинського, А. Кос-Анатольського та інших композиторів до творів І. Франка (<i>музичне мистецтво</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин.	
<p>Новаторство поетичного циклу «Веснянки». Багатогранний образ весни в циклі («Дивувалась зима...», «Гріє сонечко!...»). Різноманітність ритмомелодики. Майстерне вживання антитези, поетичного паралелізму. Поезія «Гримить! Благодатна пора наступає...». Яскраві тропи, алітерації, поетичний паралелізм, які увиразнюють образи вірша. Віра поета в неминучі зміни в житті народу. Поетичне обрамлення у творі.</p> <p>Цикл «Україна», вираження в ньому патріотичних почуттів, благодатних надій на соціальне та національне визволення народу («Моя любов», «Не пора, не пора, не пора...»).</p> <p>Вірш-заклик «Розвивайся ти, високий дубе...», поетичний паралелізм і поетична антитеза. Відображення заповітної мрії ліричного героя щодо пробудження національної свідомості народу, його віри в щасливе майбутнє своєї нації.</p> <p>Цикл «Вольні сонети», майстерність автора в опануванні цим жанром. Утвердження в сонетах загальнолюдських цінностей у творчості великих майстрів епохи Відродження: краси материнства й вічної жіночності («Сікстинська мадонна»).</p> <p>Збірка «З вершин і низин» у контексті світової літератури (поезії Г. Гейне, М. Некрасова, Х. Ботєва, І. Вазова, М. Конопницької)</p>		
<p>Поетична збірка «Зів'яле листя», її висока оцінка М. Коцюбинським. Місце любовної теми у творчості І. Франка. Автобіографічні мотиви в збірці. Майстерне вираження широкої емоційної гами почуттів у драмі ліричного героя («Тричі мені являлася любов...», «Як почувеш вночі край свого вікна...», «Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі...»). Тісний зв'язок поезій з фольклором («Червона калино, чого в лузі гнешся?...»)</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>характеризує</i> вірші «Гримить!..», «Розвивайся ти, високий дубе...», «Сікстинська мадонна», <i>розкриває</i> їхній ідейний зміст, поетичні образи, художні засоби, <i>визначає</i> віршові розміри, <i>знаходить</i> фольклорні елементи у творах; <i>уміє</i> пояснити місце збірки «З вершин і низин» у контексті світової літератури.</p> <p><i>Утвердження переконання в здійсненні поступу не шляхом насилля, а через розвиток духовності людини.</i> <i>Усвідомлення того, що українці — представники народу, який «вгору йде» і відкидає занепад у будь-якій формі.</i> <i>Усвідомлення облагороджуючого впливу мистецтва на людину.</i> <i>Формування віри в людину (у значеннях, притаманних героєві поезії І. Франка)</i></p>	<p>Фільм «Іван Франко» М. Лебедева (кіномистецтво).</p> <p>І. Труш. «Іван Франко», А. Базилевич. Ілюстрації до творів І. Франка (образотворче мистецтво)</p>
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> дати загальну характеристику збірки «Зів'яле листя», <i>визначає</i> в ній характерні поезії; <i>коментує</i> оцінку збірки М. Коцюбинським; <i>характеризує</i> поезії «Чого являєшся мені...», «Ой ти, дівчино, з гори́ха зерня...», «Безмежнеє поле...», «Хоч ти не будеш цвіткою цвісти...», <i>визначає</i> в них поетичні образи, художні засоби, <i>пояснює</i> їх</p>	<p>Музика М. Лисенка, Я. Степового, С. Людкевича, Б. Лятошинського, К. Данькевича, А. Кос-Анатольського до віршів збірки «Зів'яле листя»</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Вірш «Чого являєшся мені у сні...» – поетична перлина збірки. Оригінальність тропів, зокрема порівнянь, у змалюванні образу коханої. Майстерне використання повтору для вираження повені почуттів ліричного героя, зміни його настроїв, розкриття драми його кохання. Оригінальність побудови строфоїдів з усіченою стопою, ритмомелодики.</p> <p>Поетичне протиставлення краси дівчини її характерові в поезії «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...». Яскравість поетичних порівнянь у вірші. Роль риторичних запитань.</p> <p>Поетичний образ нестерпного душевного болю у вірші «Безмежнеє поле в сніжному завою...».</p> <p>Утвердження невмирущості справжніх людських почуттів, ідеалів кохання («Хоч ти не будеш цвіткою цвісти...»).</p> <p>Місце збірки «Зів'яле листя» серед шедеврів світової інтимної лірики (поезії Ф. Петрарки, В. Шекспіра, Р. Бернса, О. Пушкіна, О. Блока, С. Єсеніна). Продовження традицій І. Франка в інтимній ліриці М. Рильським, В. Сосюрою, Д. Павличком, Л. Костенко</p>	
<p>Збірка «Мій ізмарагд», де зібрані зразки філософської та громадянської поезії. Використання в ній біблійних мотивів і образів, звернення до жанрів легенди та притчі («Притча про приязнь», «Легенда про Пілата»). Змістовий зв'язок «Легенди про вічне життя» з поезією збірки «Зів'яле листя». Драматизм людських стосунків. Роздуми про доцільність безсмертя людини, про взаємність у почуттях як критерій щастя, проблематичність його досягнення.</p> <p>«Декадент» – поетичне кредо І. Франка. Полемічний характер вірша. Вираження в ньому життєствердної позиції ліричного героя-митця, думки</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Вивчити напам'ять два вірші І. Франка (з громадянської та інтимної лірики) <i>(на вибір)</i>.</p> <p><i>Уміє</i> пояснити зв'язок збірки «Зів'яле листя» з музикою, розкрити її місце серед шедеврів світової інтимної лірики.</p> <p><i>Усвідомлення того, що любов — найвеличніше з людських почуттів, яке необхідно берегти й цінувати</i></p>	<p>Поетична творчість Й. В. Гете, Г. Гейне, К. Ф. Мейера, Я. Каспровича</p>
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> пояснити використання біблійних мотивів і образів, умовність художнього світу легенд і притч у збірці «Мій ізмарагд»; <i>формулює</i> провідну думку «Легенди про вічне життя»;</p> <p><i>Усвідомлення неунікного драматизму людського життя.</i></p> <p><i>характеризує</i> вірш «Декадент»; <i>висловлює</i> власні роздуми про мету і сенс художньої творчості людини</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>про високе призначення поета і поезії, які повинні служити народові. Особливість поетичної форми (ораторія, поетичний монолог). Пристрасне громадянське звучання поезії. Роль риторичних художніх прийомів.</p> <p>Інші поетичні збірки І. Франка («Із днів журби», «Semper tiro»).</p> <p>Особливості поетичного стилю І. Франка</p>		
<p>Філософська поема «Мойсей» — одна з вершин творчості І. Франка. Одноименна скульптура Мікеланджело як поштовх до написання поеми. Біблійна основа твору, його проблематика: історичний шлях нації, визначна особистість як її провідник, пробудження національної свідомості, історичної пам'яті народу, віра в його щасливе майбутнє і гідне місце України у світовій історії. Композиційне й ідейне значення прологу до поеми як духовного заповіту українському народові.</p> <p>Образ Мойсея в поемі, розкриття складності його характеру, близькість до сподвижницької постаті самого Франка. Зіставлення Мойсея з демоном пустелі Азazelем, зрадниками віри Авіроном і Датаном. Висока художня майстерність твору (роль церковнослов'янств у забезпеченні урочистого, піднесеного тону поеми, вставні притчі, діалоги, монологи). Світове значення поеми, її актуальність.</p> <p>Інші поеми І. Франка («Іван Вишенський», «Смерть Каїна», «Лис Микита», вступ до поеми «Лісова ідилія» з посвятою М. Вороному).</p> <p>Загальна характеристика прози І. Франка (ідеї, проблеми, художні шукання на шляху модернізму).</p> <p>Цикл «Бориславські оповідання», зображення в ньому трагічної долі заробітчан («Ріпник»). Прав-</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<i>визначає</i> особливості поетичного стилю І. Франка	
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> з'ясувати основну сюжетну лінію поеми «Мойсей», визначати найнапруженіші фрагменти; <i>пояснює</i> біблійну основу сюжету, його актуальність для епохи національно-визвольних рухів; <i>розкриває</i> алегоричність образу Мойсея, <i>передає</i> зміст його сумнівів, роздумів і <i>формулює</i> резюме цих роздумів; <i>висловлює</i> власні міркування про майбутнє свого народу.</p> <p>Вивчити напам'ять: уривок із прологу до поеми «Мойсей».</p> <p><i>Осмилення поняття нації як повноправного суб'єкта історії, безмежність перспективи поступу.</i></p> <p><i>Уміє</i> дати загальну характеристику прози І. Франка; <i>називає</i> основні прозові твори митця; <i>характеризує</i> їхню тематику;</p>	<p>Скульптура Мікеланджело «Мойсей».</p> <p>Опери «Мойсей та Авірон» А. Шенберга; «Мойсей» (за І. Франком) М. Скорика (<i>музичне мистецтво</i>).</p> <p>Повість «Авірон» Г. Хоткевича</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>диві картини життя тогочасної школи, образи дітей («Грицева шкільна наука»). Повість «На дні» як високохудожній твір про «соціальне дно». Інші повісті І. Франка («Захар Беркут», «Борислав сміється», «Основи суспільності», «Для домашнього вогнища»). Новаторство в створенні образу Бенедя Синиці як організатора робітничого страйку в повісті «Борислав сміється».</p> <p>Новела «Сойчине крило», зображення в ній жіночої долі в новітній інтерпретації. Образ героя-адресата — уособлення боротьби між «естетикою» і «живим чоловіком». Гуманістичний пафос новели.</p> <p>Повість «Перехресні стежки». Особливість жанру (соціально-психологічна повість). Змалювання життя й побуту провінційної інтелігенції. Трагічна доля Регіни, її нерозділеного кохання. Протиставлення образів Рафаловича і Стальського, зображення громадської діяльності першого. Феміністичні ідеї у творі, їхній перегук із творчістю О. Кобилянської. Художня майстерність твору.</p>		
<p>Драматургія І. Франка. Соціально-психологічна драма «Украдене щастя». Фольклорна основа твору («Пісня про шандаря»). Соціально-психологічний конфлікт у п'єсі. Майстерність зображення трагічної долі героїв (Анни, Михайла, Миколи). Роздуми над тим, у кого з героїв украдено щастя. Сценічна історія п'єси</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>розглядає й коментує композицію новели «Сойчине крило»; розкриває образ Марії, його неоднозначність; характеризує образ героя-адресата; уміє визначати основний морально-етичний пафос новели; уміє розкрити ідейний зміст повісті «Перехресні стежки»; характеризує її головних героїв; бере участь у дискусії на основі прочитаного твору, обстоюючи власну думку.</i></p> <p><i>Усвідомлення неминучості перемоги добра над злом, «великодушності над невдячністю»</i></p>	<p>Е. Золя «Жерміналь», Ф. Норріс, «Спрут», творчість Дж. Лондона, («американський цикл» Т. Драйзера) (світова література)</p>
<p>Учень (учениця): характеризує образи Анни, Михайла, Миколи в драмі «Украдене щастя»; пояснює смисл її назви, характер конфлікту; бере участь у дискусійному обговоренні проблеми твору.</p> <p><i>Формування думки, що ідеал людського життя передбачає справжність почуття, яке є взаємним, та висоту особистої гідності</i></p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Публіцистична діяльність І. Франка (стаття «Що таке поступ?»). Літературознавча праця «Із секретів поетичної творчості».</p> <p>Значення творчості І. Франка, її зв'язок із зарубіжним літературним процесом (О. де Бальзак, Е. Золя, Т. Драйзер, Л. Толстой, Ф. Достоевський).</p> <p>Іван Франко – перекладач творів зарубіжної літератури та її дослідник.</p> <p>Продовження традицій І. Франка у творчості М. Рильського, Д. Павличка, В. Стуса. Вшанування пам'яті митця. Видання 50-томного зібрання творів письменника.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про ліричні жанри (сонет, веснянка, гімн, терцини, філософська лірика). Ліричний цикл. Філософська поема. Ліричний герой. Поетичний образ, його різновиди. Віршові розміри (<i>повторення</i>). Образотворчі засоби ліричного твору</p>		
<p style="text-align: center;">УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.</p> <p>Національно-визвольний рух в Україні на початку ХХ ст. та його вплив на літературний процес. Початок нового етапу в розвитку новітньої української літератури епохи модернізму. Новаторські пошуки письменників у контексті розвитку світової літератури (європейський літературний імпресіонізм К. Гамсуна, А. Чехова)</p>	<p>(52)</p> <p>2</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> складати тези, виписувати зі статті «Із секретів поетичної творчості»; <i>пояснює</i> значення творчості І. Франка у вітчизняній і світовій літературах; <i>наводить</i> конкретні приклади про вшанування пам'яті митця, продовження його традицій у літературі; <i>називає</i> коло тих художніх та історико-політичних проблем, до яких долучився письменник, що актуальні й нині; <i>виконує</i> творчу роботу на проблемну літературну тему з вираженням власного ставлення до прочитаного твору або на літературно-публіцистичну тему; <i>складає</i> акровірш про І. Франка; <i>самостійно робить</i> ідейно-художній аналіз поезії.</p> <p><i>Шанобливе ставлення до творчості І. Франка як до великого надбання української культури. Усвідомлення внеску І. Франка у світову культуру, загальнолюдський поступ</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> характеризувати особливості літературного процесу в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. як нового етапу в розвитку новітньої української літератури епохи модернізму</p>	<p>Європейський літературний імпресіонізм (К. Гамсун, А. Чехов). Художники-імпресіоністи: П. Сезанн,</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Розширення тематичних обріїв української прози, її художнє оновлення (поетизація, психологізм). Збагачення літературних жанрів та їх взаємопроникнення, урізноманітнення новелістичного жанру. Неоромантизм у творчості Лесі Українки та О. Кобилянської.</p> <p>Риси імпресіонізму у творчості М. Коцюбинського, символізму та експресіонізму у творчості В. Стефаника.</p> <p>Новаторські пошуки в поезії. «Молодомузівці» та зародження українського модернізму.</p> <p>Творчі здобутки української драматургії (жанрова різноманітність неоромантичних драматичних поем Лесі Українки, символістські твори О. Олеса та С. Черкасенка).</p> <p>ТЛ: модернізм і його тенденції</p>		
<p>Михайло КОЦЮБІНСЬКИЙ «На камені», «Цвіт яблуні», «Intermezzo», «Тіні забутих предків»</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Гуманізм світогляду митця. Еволюція художньої свідомості: від просвітницьких орієнтацій і реалізму до модернізму. Коцюбинський-новеліст. Ранній період творчості письменника.</p> <p>Новелістична акварель «На камені». Майстерність художньої деталі й зорових образів. Своєрідність композиції. Образи Алі та Фатьми.</p> <p>Майстерність психологічного аналізу внутрішнього світу людини в новелі «Цвіт яблуні».</p> <p>Посилення соціальної спрямованості новел і оповідань у другий період творчості</p>	8	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>наводить</i> конкретні приклади вияву новаторства в поезії, прозі, драматургії; <i>має</i> загальне уявлення про модернізм у літературі та мистецтві; <i>знаходить</i> необхідну інформацію в довідкових виданнях і користується нею</p>	<p>К. Моне, К. Піссарро, О. Ренуар. Український імпресіонізм (М. Бурчек. «Овини») (<i>образотворче мистецтво</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні події життєвого і творчого шляху письменника; <i>уміє</i> розпізнавати й характеризувати новелістичний твір; <i>дає</i> загальну характеристику оповіданням і новелам письменника; <i>визначає</i> їхню тематику; <i>характеризує</i> новелу «На камені», зокрема образи Алі та Фатьми; <i>визначає</i> імпресіоністські елементи в новелі; <i>уміє</i> проаналізувати новелу «Цвіт яблуні»; <i>розкриває</i> в ній засоби психологічної характеристики персонажа</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Лірико-психологічна новела «Intermezzo» з жанровими ознаками «поезії в прозі» як невеличкий імпресіоністичний шедевр. Автобіографічна основа твору. Оригінальність жанру, своєрідність композиції, смисл назви. Проблеми душевної рівноваги, повноцінного життя, специфіки творчого процесу. Майстерність зображення картин природи у творі в стилі імпресіонізму. Психологічно переконливе розкриття внутрішнього світу людини, оригінальність побудови внутрішнього монологу й діалогу. Символічні звукові й світлові образи, ускладнені метафори.</p> <p>Останні новели М. Коцюбинського («Хвала життю!», «На острові»), вираження в них оптимістичної віри в торжество життя на землі.</p> <p>Повість «Fata morgana», висвітлення в ній проблеми людини й землі (образ Маланки). Ідейне й композиційне значення опису «Ідуть дощі...». Місце повісті серед визначних прозових творів світової літератури початку ХХ ст.</p>		
<p>Повість «Тіні забутих предків». Фольклорно-етнографічна основа твору, її романтичний характер. Поетичне змалювання в повісті кохання Івана й Марічки, невмирущості їхніх почуттів і трагічної долі як наслідок супечності між мрією і дійсністю.</p> <p>Використання імпресіоністських і символічних засобів зображення дійсності, світу людини у зв'язку зі світом природи</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>визначає</i> проблематику «Intermezzo», <i>пояснює</i> глибокий психологізм твору, особливості його композиції; <i>аналізує</i> імпресіоністичну поетику (роль пейзажу, звукових образів, світлотіні); <i>пояснює</i> символічні образи, ускладнені метафори; <i>розкриває</i> образотворчі засоби (внутрішній монолог, діалог, антитеза); <i>уміє</i> пояснити назву твору;</p> <p><i>має</i> загальне уявлення про повість «Fata morgana»</p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> зміст повісті «Тіні забутих предків»; <i>уміє</i> пояснювати символи твору; <i>аналізує</i> образи Марічки й Івана; <i>розкриває</i> пантеїзм світобачення героїв, виражений через побут, звичаї, обряди; <i>уміє</i> показати протиставлення реалій життя внутрішньому світові душевно багатих натур; <i>пояснює</i> роль природи у творі; <i>уміє</i> охарактеризувати мовний колорит повісті, використання імпресіоністських засобів зображення дійсності, пояснити місце повісті серед творів світової літератури</p>	<p>В. Шекспір. «Ромео і Джульєтта», К. Гамсун. «Пан» (<i>світова література</i>). Екранізація повісті «Тіні забутих предків» (режисер С. Параджанов)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Особливості стилю прози М. Коцюбинського, її новаторство, місце в українській і світовій літературах. Вшанування пам'яті письменника.</p> <p>ТЛ: імпресіонізм, новела, психологічна новела</p>		
<p style="text-align: center;">Ольга КОБИЛЯНСЬКА «Битва», «Valse melancholique», «Земля»</p> <p>Життєвий і творчий шлях буковинської письменниці періоду раннього українського модернізму, «пишної троянди в саду української літератури» (<i>М. Старицький</i>). Формування світогляду (стиль європейської культури, феміністичний рух). Новаторські пошуки в українській прозі. Ідея краси вільної душі, аристократизм духу як провідні мотиви.</p> <p>Своєрідність новел письменниці (неоромантичне змалювання дійсності, поетичність, психологізм). Майстерне змалювання картин природи, виступ на її захист («Битва»).</p> <p>Образи нових жінок-інтелектуалок — талановитої піаністки Софії, гордої духом Марти, пристрасної і вольової художниці Ганнусі в новелі «Valse melancholique». Глибоке відтворення внутрішнього світу героїнь через мелодію вальсу</p>	9	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>уміє</i> характеризувати особливості художнього стилю письменника.</p> <p><i>Усвідомлення гуманізму як основи світоглядних переконань розвиненої особистості, оптимізму й життєствердження як важливих духовних цінностей буття людини. Усвідомлення краси природи, її благотворного впливу на людину. Прищеплення рис співчуття, співпереживання як важливих компонентів гуманістичних поглядів людини. Усвідомлення краси глибокого почуття кохання і деспотизму антигуманних звичаїв</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні віхи життя і творчості О. Кобилянської; <i>уміє</i> прокоментувати висловлювання М. Старицького про письменницю; <i>дає</i> загальну характеристику творчості письменниці, виокремлюючи тематику та жанри її творів, проблематику; <i>має</i> загальне уявлення про О. Кобилянську як новелістку; <i>аналізує</i> новелу «Битва»;</p> <p><i>уміє</i> характеризувати новелу «Valse melancholique», зосереджуючи увагу на створенні образів нових жінок-інтелектуалок</p>	<p>Твори Ф. Ніцше, Ф. Шиллера, Й. В. Гете, Г. Ібсена, Г. Гейне, К. Гамсуна, І. Тургенєва, М. Метерлінка (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Ідея емансипації жінки у творчості О. Кобилянської, образи Олени та Наталії («Людина», «Царівна»). Романтичне змалювання дійсності, гімн високим людським почуттям (повість «В неділю рано зілля копала...»). Ліричні та драматичні елементи в епічному творі.</p> <p>Соціально-психологічна повість «Земля». Глибоке психологічне трактування в ній проблем: людини й землі, злочину і кари на українському матеріалі.</p> <p>Модерністська проблема сакральності-містичного зв'язку людини із землею. Розкриття споконвічного прагнення селянина бути господарем на ній. Трагічна історія родини Федорчуків — новітня інтерпретація християнського мотиву братовбивства. Михайло і Сава — протилежні психологічні типи; Марійка та Івоніка — утілення цінностей народної моралі; Сава і Рахіра — уособлення духовної деградації. Трагедія шляхетної, чутливої душі в жорстоких обставинах тогочасного сільського життя (образ Анни). Глибокий психологізм і символізм твору як новаторство О. Кобилянської. Філософські роздуми, ліричні сцени, пейзажі, художні деталі та їхня роль у творі.</p> <p>Екранізація повісті, її місце серед шедеврів світової літератури.</p> <p>Особливості художнього стилю О. Кобилянської.</p> <p>ТЛ: взаємопроникнення літературних родів і жанрів (використання засобів лірики та драми в епічному творі)</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>знає</i> сюжет повісті «Земля»; <i>уміє</i> визначати проблеми твору; <i>характеризує</i> образи-персонажі в їхньому порівнянні; <i>уміє</i> аналізувати соціальні та біологічні фактори характеротворення; <i>визначає</i> елементи детективного сюжету, <i>пояснює</i> символіку твору (образ землі); <i>уміє</i> пояснювати композиційно-характеротвірчий принцип контрасту; <i>визначає</i> місце повісті й творів О. Кобилянської у вітчизняній і світовій літературах, особливості художнього стилю письменниці; <i>уміє</i> писати творчі роботи типу порівняльної та групової характеристики; <i>створює</i> власні акварелі, етюди, новели.</p> <p><i>Усвідомлення глибокої прив'язаності української людини до землі. Формування шанобливого ставлення до неї, поваги до хліборобської праці. Усвідомлення неможливості для людини бути щасливою, досягнувши мети злочином. Осудження злочину як протиправної, ворожої для суспільства та людини дії, як духовної деградації особистості. Захоплення такими рисами жінки, як гордість, духовна краса, витонченість емоційного сприйняття світу, вольовий характер, розум</i></p>	<p>Е. Золя. «Земля», Ф. Достоєвський. «Злочин і кара», В. Реймон. «Селяни», А. Чехов. «Мужики», Г. Сенкевич. «Селяни» та ін. (<i>світова література</i>).</p> <p>В. Касіян. Ілюстрації до повісті «Земля» О. Кобилянської (<i>образотворче мистецтво</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">Василь СТЕФАНИК «Новина», «Камінний хрест», «Марія»</p> <p>Життєвий і творчий шлях В. Стефаника, новеліста-новатора в українській літературі. «Се найвищий тріумф поетичної техніки» (<i>Л. Франко</i>). Творча співдружність В. Стефаника з Л. Мартовичем і Марком Черемшиною («покутська трійця»). Поезія в прозі «Мое слово» як художній маніфест, кредо письменника.</p> <p>Два періоди творчості В. Стефаника. Змалювання трагічного становища галицького селянства в ранній творчості (збірки новел «Синя книжечка», «Камінний хрест», «Дорога»).</p> <p>Новела «Новина», її ідейний зміст, художня майстерність, образ Гриця Летючого. Пейзажі, художні деталі, портретні характеристики дітей, глибокий психологізм новели.</p> <p>Новела «Камінний хрест». Історична основа твору (психологічне розкриття теми еміграції в Канаду галицького селянства). Сюжетно-композиційні особливості (у центрі новели — трагічна подія). Драматизм конфлікту, емоційна загостреність зображеного в стилі експресіонізму. Ідея нерозривної єдності Івана Дідуха з полем, рідною землею. Останній танець Івана перед від'їздом із села як символ трагізму й розпачу прощання з рідним краєм. Художні деталі у творі. Символічний смисл назви новели. Камінний хрест — уособлення долі людини.</p> <p>Творчість В. Стефаника другого періоду (збірка «Земля»), її антивоєнне спрямування, гуманістичний і патріотичний пафос, зображення наростання національно-визвольного руху в Галичині, боротьби Січових стрільців за незалежну соборну Україну («Марія», «Сини»)</p>	5	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні віхи життя і творчого шляху письменника; <i>уміє</i> прокоментувати висловлювання І. Франка; <i>має</i> загальне уявлення про два періоди у творчості В. Стефаника; <i>називає</i> його збірки, тематику творів;</p> <p><i>уміє</i> робити ідейно-художній аналіз новели «Новина»; <i>коментує</i> зміст новели «Камінний хрест» як модерністського твору; <i>пояснює</i> його сюжетно-композиційні особливості, емоційно напружений драматизм ситуації; <i>характеризує</i> образ головного героя Івана Дідуха; <i>уміє</i> розкрити історичну основу новели, пояснити багатозначність символіки камінного хреста, горба, прізвиська головного героя;</p> <p><i>знає</i> зміст новели «Марія»; <i>характеризує</i> образ матері; <i>знаходить</i> символічні образи у творі, <i>розкриває</i> їх зміст; <i>уміє</i> пояснити роль пісень січових стрільців у творі; <i>визначає</i> особливості художнього стилю В. Стефаника та його місце серед новелістів світу</p>	<p>Європейський експресіонізм (Ф. Кафка, М. Шагал, Е. Мунк, Г. Кайзер).</p> <p>Еміграція українців за кордон наприкінці XIX — на початку XX ст. (<i>історія України</i>).</p> <p>Г. Якутович. Ілюстрації до творів В. Стефаника (<i>образотворче мистецтво</i>).</p> <p>Віршовий цикл «До Бразилії» І. Франка</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Новела «Марія». Майстерне зображення в ній внутрішнього світу матері-патріотки. Вшанування пам'яті письменника.</p> <p>ТЛ: експресіонізм, поезія в прозі</p>	
<p style="text-align: center;">Леся УКРАЇНКА (Лариса Косач)</p> <p>«Contra spem spero!», «І все-таки до тебе думка лине...», «І ти колись боролась, мов Ізраїль...», «Хвиля», «Стояла я і слухала весну...», «Все, все покинуть, до тебе полинуть...», «Уста говорять: “Він навіки згинув!..”», «Квіток, квіток...», «Дим», «To be or not to be?...», «Бояриня», «Одержима», «Лісова пісня»</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменниці, яка мужньо вела тридцятилітню боротьбу з невиліковною хворобою. Роль родини, культурного оточення й самоосвіти у формуванні світобачення письменниці.</p> <p>Збірка поезій «На крилах пісень», її місце в літературі, висока оцінка її І. Франком. Неоромантизм як основа естетичної позиції Лесі Українки. Основні цикли поезій: «Подорож до моря», «Сім струн», «Мелодії», «Невільничі пісні», «Пісні про волю».</p> <p>Мотиви поетичної творчості Лесі Українки: ідея патріотизму («Сторононько рідна! коханий мій краю!..»), утвердження незламності духу людини («Хто вам сказав, що я слабка...»), призначення поета і поезії («Слово, чому ти не твердая криця...»), прагнення до волі («Мріє, не зрадь!..»), краса рідної природи («Нічка тиха і темна була»), інтимна лірика («Квіток, квіток...», «Ви щасливі, пречистії зорі...»)</p>	12

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Виховання співчуття, співпереживання до драматичних напружених життєвих ситуацій. Усвідомлення того, що прагнення допомогти є виявом громадянської позиції людини.</i></p> <p><i>Формування почуття національної самосвідомості</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні віхи життєвого і творчого шляху письменниці; <i>уміє</i> розкрити основні теми й мотиви її віршів, охарактеризувати образи-символи, алегорії, композиційні й ритмомелодійні особливості; <i>уміє</i> прокоментувати висловлювання І. Франка про збірку «На крилах пісень»; <i>знає</i> основні цикли поезій Лесі Українки; <i>визначає</i> ідейний зміст і художні особливості поезій, їхні віршові розміри</p>	<p>Поезія Г. Гейне.</p> <p>Музика П. Чайковського, Ф. Шопена, Р. Шумана, Л. ван Бетховена — улюблених композиторів Лесі Українки.</p> <p>Улюблені живописці поетеси — І. Айвазовський, О. Мурашко.</p> <p>В. Лопата. Ілюстрації до творів Лесі Українки (<i>образотворче мистецтво</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Вірш «Contra spem spero!». Символічність, романтичні образи, образотворчий прийом контрасту, світоглядна декларація сильної вольової особистості в поезії. Афористичність мови.</p> <p>Громадянські мотиви в поезії «І все-таки до тебе думка лине...», вираження в ній співчуття патріотки до страждань свого народу. Емоційно наванжені епітети у творі. Заклик до активних дій за визволення рідного краю.</p> <p>Вірш «І ти колись боролась, мов Ізраїль...». Використання в ньому біблійних мотивів і образів, порівняння з долею України. Актуальність поезії. Болісний докір сучасникам за пасивність у національно-визвольних змаганнях, у пробудженні національної свідомості.</p> <p>Пейзажна та інтимна лірика Лесі Українки. Оригінальність ритмомелодики й образотворчих засобів у вірші «Хвиля».</p> <p>Зображення повені людських почуттів у вірші «Стояла я і слухала весну...».</p> <p>Поезія в прозі «Твої листи завжди пахнуть зов'язими трояндами...». Ідея невмирущості справжнього кохання, засоби психологічної характеристики настрою ліричного героя у віршах «Все, все покинуть, до тебе полинуть...», «Уста говорять: "Він навіки згинув!..."», «Квіток, квіток...».</p> <p>Поєднання патріотичних мотивів із співчуттям до болю інших народів у поезії «Дим». Майстерність у володінні білим віршем. Філософська лірика («To be or not to be?..»).</p> <p>Особливості поетичного стилю Лесі Українки, її новаторство в галузі ритміки, строфіки. Співзвучність її лірики з поезією Г. Гейне.</p> <p>Драматургія Лесі Українки як вершина її творчої майстерності, новаторство, сміливе звернення до</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Вивчити напам'ять вірш «Contra spem spero!»</p> <p><i>Знаходить</i> біблійні образи й мотиви у вірші «І ти колись боролась, мов Ізраїль...», <i>пояснює</i> їх;</p> <p><i>знаходить</i> образотворчі засобами в поезіях, <i>визначає</i> їх віршовий розмір; <i>уміє</i> пояснити особливості білого вірша; <i>визначає</i> особливості поетичного стилю Лесі Українки;</p> <p><i>називає</i> найвизначніші драматичні твори письменниці, <i>пояснює</i> їхній зв'язок із традиціями зарубіжної драматургії;</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>світових образів і мотивів («Одержима», «Кассандра», «Камінний господар»), до історії свого народу («Бояриня»).</p> <p>«Бояриня», історична основа драматичної поеми. Майстерність відображення страждання патріотки-українки Оксани в боярській Москві.</p> <p>Драматична поема «Одержима», її біблійна основа. Утвердження високої одержимості духу ліричної героїні в особі Міріам</p>		
<p>«Лісова пісня» — шедевр світової драматургії. Оригінальність жанру (драма-феєрія). Фольклорно-міфологічна форма сюжету, піднесена до філософських узагальнень. Особливості композиції (переплетення життя двох світів — світу природи й людини). Майстерне розкриття у творі загальнолюдських проблем (взаємини людини з природою, людина і власність, краса в людському житті, вірність і зрада, вічність життя). Ідея невмирущості людської мрії про щастя.</p> <p>Символічність образів Мавки й дядька Лева — уособлення духовності й краси. Мати Лукаша й Килина — антиподи головній героїні Мавці. Роздвоєність душі Лукаша. Природа і людина у творі. Мистецтво (зокрема, музика) у житті людини. Неоромантичне утвердження духовно-естетичної сутності людини, її творчих можливостей. Конфлікт між буденним життям і високими пориваннями душі людини, дійсністю і мрією. Звеличення почуття кохання Мавки і Лукаша як розквіту творчих сил людини.</p> <p>Художні особливості драми-феєрії. «Лісова пісня» в інших мистецтвах (музика, хореографія, кіно). Зв'язок «Лісової пісні» із західноєвропейською драмою М. Метерлінка, Г. Гауптмана.</p> <p>Особливості неоромантизму Лесі Українки</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>уміє</i> аналізувати драматичну поему «Бояриня»; <i>знає</i> зміст драматичної поеми «Одержима», <i>розкриває</i> її проблематику, <i>характеризує</i> головну героїню</p>	
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> визначити основні проблеми, порушені в «Лісовій пісні», розкрити фольклорну основу сюжету, характеризувати образи; <i>порівнює</i> образи Мавки та Лукаша, Мавки й Килини; <i>уміє</i> показати на прикладах із тексту духовну бідність Килини й матері Лукаша, їхню обмеженість, байдужість до краси, природи, мистецтва; <i>розкриває</i> красу глибокого почуття, антигуманність душевного убозтва й користолюбства (<i>на прикладах із «Лісової пісні»</i>); <i>висловлює</i> власне ставлення до поведінки героїв; <i>складає</i> порівняльну характеристику героїв; <i>виконує</i> творчу роботу на літературно-публіцистичну тему; <i>складає</i> власну інсценівку.</p> <p>Вивчити напам'ять: останній монолог Мавки.</p> <p><i>Висловлює</i> власні судження про життя і творчість Лесі Українки; <i>визначає</i> її місце у вітчизняній і світовій літературах</p>	<p>«Лісова пісня» Лесі України і «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського.</p> <p>В. Кирейко. Опера «Лісова пісня»; М. Скорульський, балет «Лісова пісня» (<i>музичне мистецтво</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>ТЛ: неоромантизм, драма-феєрія, білий вірш, драматична поема</p>		
<p style="text-align: center;">Микола ВОРОНИЙ</p> <p style="text-align: center;">«Іванові Франкові», «Блакитна Панна», «Ти не любиш мене», «Легенда», «Інфанта»</p> <p>Життя і творчий шлях поета-новатора, «ідеолога» модернізації української літератури, першого представника українського символізму. Літературна полеміка з І. Франком про роль мистецтва в житті народу.</p> <p>Інтенсивна діяльність на театральній ниві. Переклади. Вимушена еміграція й повернення в Україну.</p> <p>Зміст і художні особливості поезії М. Вороного. Мотив необхідності для поезії бути «цілим чоловіком».</p> <p>Вірш «Іванові Франкові», заклик рівнятися на модерністські течії в новій літературі, на багатогранну поезію, що підносить красу в житті.</p> <p>Пейзажна лірика М. Вороного. Вірш «Блакитна Панна», неоромантичне змалювання природи, єдність краси природи й мистецтва. Образотворчі засоби твору</p>	5	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Виховання шани й поваги до життя-подвигу славетної українки. Усвідомлення духовної цінності неоромантичного світогляду. Розуміння того, що любити «слово у вірші» — могутній засіб впливу на духовність, інтелект людини. Розвиток почуття любові до краси природи рідного краю. Усвідомлення кохання як життєстверджуючого почуття, творчої сили, що стимулює духовне піднесення, збагачення, розквіт людини. Уміти бачити переваги високої духовності над буденністю. Усвідомлення необхідності збереження історичної пам'яті народу, гордості за приналежність до свого родоводу</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні віхи життя і творчого шляху М. Вороного; <i>уміє</i> розпізнавати символічний твір серед інших поезій, характеризувати тематику й проблематику віршів М. Вороного, визначати їхні жанрові та ритмомелодичні особливості; <i>визначає</i> ознаки символізму у творі; <i>характеризує</i> ідейний зміст вірша «Іванові Франкові», визначає його віршовий розмір; <i>розкриває</i> неоромантичне звеличення краси природи у вірші «Блакитна Панна»; <i>визначає</i> його художні засоби.</p> <p>Вивчити напам'ять вірш «Блакитна Панна»</p>	<p>Вплив французького (Ш. Бодлер, А. Рембо, П. Верлен) і російського символізму (К. Бальмонт, О. Блок, В. Брюсов) на творчість М. Вороного.</p> <p>М. Вороний. «Євшан-зілля» (<i>вивчене раніше</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Інтимна лірика поета, відображення в ній краси й багатства почуттів ліричного героя, душевних страждань через нерозділене кохання («Ти не любиш мене»).</p> <p>Уславлення безкорисливої материнської любові («Легенда»).</p> <p>Вірш «Інфанта» написаний у дусі французького й російського символізму. Мотив самотності в земному житті. Узагальнено-ідеалізований жіночий образ як сюжетний центр вірша. Згадка про революцію як данина естетиці доби соціальних перетворень.</p> <p>Новаторство М. Вороного в українській поезії.</p> <p>Поема «Євшан-зілля», її патріотичний зміст, проблема історичної пам'яті у творі (<i>узагальнююче повторення</i>).</p> <p>ТЛ: символізм</p>		
<p align="center">Олександр ОЛЕСЬ (Олександр Кандиба)</p> <p>«З журбою радість обнялась...», «О слово рідне! Орле скутий!..», «Лебідь», «Яка краса: відродження країни!..», «Чари ночі», «О принесіть як не надію...», «По дорозі в Казку»</p> <p>Життя і творчість митця. Формування ідейно-естетичних поглядів під впливом І. Франка, «молодомузівців». Підтримка національно-визвольного руху. Еміграція за кордон. Неоромантичні, символістські тенденції у його творчості.</p> <p>Збірка поезій «З журбою радість обнялась...» як ліричний документ епохи. Філософські роздуми над складнощами життя, в якому переплелися</p>	5	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>уміє</i> висловити своє враження від вірша «Ти не любиш мене», визначити його віршовий розмір, образотворчі засоби; <i>дає</i> оцінку вчинкам літературних персонажів у вірші «Легенда»; <i>перредає</i> власні емоційні відчуття від вірша; <i>аналізує</i> поетичну символіку в поезії «Інфанта»; <i>уміє</i> пояснити, у чому полягає новаторство М. Вороного в поезії; <i>визначає</i> його місце в історії української та світової літератур.</p> <p><i>Усвідомлення національної свідомості як важливого фактора громадянської позиції людини. Цінування краси поетичного слова, його здатності об'єднувати людей роздумами над вічними проблемами життя.</i></p> <p><i>Розуміння невмирущості краси справжніх людських почуттів кохання і материнської любові</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні події життя і творчості письменника; <i>уміє</i> визначити провідні мотиви, жанри його поезій, віршові розміри, пояснити ритмо-мелодичні особливості, художні засоби, характеризувати поетичні образи; <i>уміє</i> висловити власні судження про прочитані ліричні твори;</p>	<p>Шевченківські мотиви, біблійно-християнська символіка в поезії О. Олеся</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>добро і зло, горе і щастя, радість і сум. Майстерне використання антитези для відображення контрастів життя в однойменному вірші зі збірки.</p> <p>Вірш «О слово рідне! Орле скутий!..». Експресивне висловлювання патріотичних почуттів, любові до рідного слова й осудження тих, хто його цурається. Образотворчі засоби вірша, символічні образи. Художня довершеність ритмомелодики.</p> <p>Алегоричний образ народного співця як лебедя — символу незнищенності української нації («Лебідь»). Відгук поета на національно-визвольний рух народу. Алегоричне зображення у вірші втрачених надій і сподівань. Осудження рабської покори, віра в національне відродження. Художній засіб контрасту у вірші, досконалість тропів.</p> <p>Віра в щасливе майбутнє народу, його соціальне й національне визволення («Яка краса: відродження країни!..»).</p> <p>«Чари ночі» — шедевр інтимної лірики О. Олеся, мотив краси кохання й молодості, філософські роздуми про необхідність жити в гармонії з природою. Музичність, звукова виразність поезії. Майстерність у відтворенні настрою і почуттів. Ностальгія за рідним краєм («О принесіть як не надію...»)</p>		
<p>Символізм драматичного етюд «По дорозі в Казку». Дорога в Казку — символ духовних поривань людини до кращого життя. Проблема провідника і маси. Лідер — духовно сильна особистість. Трагічна суперечність між духовністю, мрією і жорстокою дійсністю. Спорідненість твору О. Олеся із філософською поемою І. Франка «Мойсей». Використання біблійно-християнської символіки</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>уміє</i> пояснювати роль антитези у вірші «З журбою радість обнялась...»; <i>знаходить</i> символічні образи у вірші, <i>пояснює</i> їх зміст;</p> <p><i>розкриває</i> символічний смисл назви вірша «Лебідь»; <i>називає</i> художні засоби вірша, <i>з'ясовує</i> їхню роль у творі;</p> <p><i>уміє</i> висловити власне враження від поезії «Чари ночі»; <i>пояснює</i> зміст алегоричних образів у вірші «О принесіть як не надію...»</p> <p>Вивчити напам'ять одну з поезій О. Олеся (<i>на вибір</i>)</p>	<p>Перегуки з творчістю Дж. Байрона, П. Шеллі, М. Метерлінка, Г. Гауптмана, Г. Ібсена. Ідеї філософії Ф. Ніцше (<i>світова література</i>).</p> <p>Музика М. Лисенка на слова О. Олеся (<i>музичне мистецтво</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> зміст драматичного етюд «По дорозі в Казку»; <i>уміє</i> визначати його тему, проблеми, розкривати власне розуміння образів-символів, зокрема символу дороги в Казку. Дискусійне обговорення питання: «Казка життя людства – вимисел чи реальність?»</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Поетичність і психологізм драматичних творів О. Олеся, перегук їх із «Лісовою піснею» Лесі Українки та з «драмами настрою» А. Чехова, Г. Ібсена, Г. Гауптмана, М. Метерлінка, із філософією Ф. Ніцше.</p> <p>Особливості поетичного стилю О. Олеся.</p> <p>ТЛ: драматичний етюд</p>	
<p style="text-align: center;">Володимир ВИННИЧЕНКО «Момент», «Гріх»</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника, його багатогранна літературна, громадська й політична діяльність, еміграція.</p> <p>Публіцистичний твір В. Винниченка «Відродження нації». Щоденник В. Винниченка. Захоплення митця живописом.</p> <p>Рання творчість В. Винниченка, її новаторство. Володимир Винниченко — новеліст. Ідейно-стильові особливості збірки «Краса і сила», де зібрані зразки нової соціально-психологічної прози модерного характеру. Висока її оцінка І. Франком і М. Коцюбинським.</p> <p>«Момент» — неореалістична новела про філософські проблеми життя і щастя. Проблематика твору (плинність життя, щастя людини, мить — частинка вічності). Образ Панни як утілення ідеї</p>	6

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>уміє порівнювати драматичний етюд О. Олеся з поемою І. Франка «Мойсей»; висловлює власні міркування з приводу порушених у творі проблем (лідерства, шляхів успішного досягнення мети).</i></p> <p><i>Розуміння, що свобода і незалежність особистості є обов'язковою умовою творчості митця. Усвідомлення того, що любов до рідного краю — джерело творчої наснаги.</i></p> <p><i>Усвідомлення мрії як прагнення людини жити краще, спонуки до активної дії. Осмислення благородства вчинків, які здійснюються заради щастя людей, краси кохання й молодості</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні моменти життя і творчого шляху письменника, про його громадську й політичну діяльність; <i>дає</i> загальну характеристику новелам і оповіданням В. Винниченка, <i>визначає</i> їхню тематику, неореалістичні мотиви; <i>уміє</i> прокоментувати висловлювання І. Франка та М. Коцюбинського про В. Винниченка;</p> <p><i>знає</i> зміст, <i>розкриває</i> тематику та проблематику новели «Момент»; <i>уміє</i> висвітлити її філософський підтекст, охарактеризувати образ Панни, роль</p>	<p>Західноєвропейський і російський модернізм (Г. Ібсен, М. Метерлінк, Г. Гауптман, А. Чехов) (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>вічної жіночності, краси. Імпресіоністичні мотиви в новелі.</p> <p>Неореалістичні тенденції в оповіданнях і новелах письменника: гострий соціальний і психологічний конфлікт, зображення героя в незвичайних ситуаціях, динамічність сюжету, психологічна характеристика персонажів, елементи імпресіонізму.</p> <p>Романістика письменника. Створення першого в українській літературі науково-фантастичного роману-утопії («Сонячна машина»). Висока оцінка роману М. Зеровим та О. Білецьким, його місце серед науково-фантастичних творів світової літератури (О. Толстого, Г. Уеллса, Р. Бредбері, С. Лема). Викриття культу особи Сталіна (роман «Слово за тобою, Сталіне!»).</p> <p>Шукання нового літературного героя (роман «Записки Кирпатого Мефістофеля»). Використання в ньому образів із світової літератури, їх нова інтерпретація. Засоби психологічної характеристики героїв</p>		
<p>Популярність Винниченка-драматурга на світовій сцені. Драматичні твори письменника, їхнє жанрово-тематичне багатство, художня майстерність («Дисгармонія», «Пророк», «Чорна Пантера і Білий Ведмідь», «Між двох сил», «Гріх» та ін.).</p> <p>Морально-філософські проблеми в драмі В. Винниченка «Гріх» та їхня актуальність у наш час. Утвердження загальнолюдських норм християнської моралі. Змалювання трагічної долі Марії Ляшківської, засоби психологічної характеристики героїні. Інші персонажі п'єси, їхня роль у розкритті назви твору</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>героя-оповідача; <i>розвиває</i> вміння аргументовано передавати власні роздуми, судження про миттєве і вічне, сенс життя, щастя людини; <i>уміє</i> розкрити стильові особливості твору, його імпресіоністичні елементи; <i>називає</i> основні романи В. Винниченка, <i>визначає</i> їхню тематику;</p> <p><i>уміє</i> розкрити нову інтерпретацію образу Мефістофеля у творі «Записки кирпатого Мефістофеля»</p>	<p>Науково-фантастичний роман у світовій літературі (О. Толстой, Г. Уеллс, Р. Бредбері, С. Лем) (<i>світова література</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>називає</i> основні п'єси В. Винниченка; <i>знає</i> зміст драми «Гріх», <i>характеризує</i> основні елементи її сюжету і композиції, проблематику, героїв; <i>уміє</i> пояснити засоби психологічної характеристики головної героїні п'єси, роль інших персонажів у розкритті назви твору; <i>виконує</i> творчу роботу на тему дискусійного характеру; <i>уміє</i> визначати особливості художнього стилю письменника, його місце в історії української та світової літератур</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>ТЛ: неореалізм, психологічна драма</p>		
<p align="center">Інші письменники наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. (на вибір)</p> <p>Володимир САМІЙЛЕНКО – видатний український лірик, гуморист. Патріотичні мотиви в ліриці («Україна», «Українська мова»). Сатиричні і гумористичні твори («Патріот Іван»).</p> <p>Реалістичні картини з життя народу у творах Степана ВАСИЛЬЧЕНКА («Талант»). Модерністські шукання поетів (П. Карманський, В. Пачовський, Б. Лепкий).</p> <p>Новаторські шукання новелістів (М. Черемшина, Л. Мартович, О. Маковей та ін.).</p> <p>Новаторські пошуки в драматургії (С. Черкасенко)</p>	3	
<p align="center">ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ</p> <p>Ознайомлення з художніми творами митців рідного краю (відповідно до вікових зацікавлень десятикласників)</p>	2	
<p align="center">УЗАГАЛЬНЮЮЧЕ ПОВТОРЕННЯ</p> <p>Бесіда або дискусія про твори, які справили на учнів найбільше враження й спонукали замислитися над прочитаним.</p> <p>Семінарське заняття або конференція</p>	2	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Формування загальнолюдських норм християнської моралі.</i></p> <p><i>Усвідомлення художнього слова як увічного для поколінь досвіду життя людини, її думок, переживань, а також життєвого покликання людини, її родинного обов'язку. Усвідомлення ролі театру як школи виховання почуттів</i></p>	
<p>Учень (учениця): має загальне уявлення про творчість В. Самійленка, С. Васильченка, називає їхні твори та їх тематику;</p> <p><i>характеризує окремі поетичні твори модерністів;</i></p> <p><i>називає</i> прізвища найвідоміших українських новелістів; <i>характеризує</i> окремі новели;</p> <p><i>має загальне уявлення про драматургію С. Черкасенка</i></p>	<p>Європейський модернізм наприкінці XIX — на початку XX ст. (світова література)</p>
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> самостійно характеризувати твори письменників-земляків, висловлювати свої судження про них.</p> <p>Самостійно готує реферати про їхню творчість, виголошує доповіді</p>	2
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> висловлювати власні судження про прочитані твори; <i>бере</i> участь у їх обговоренні; <i>пояснює</i> актуальність для нашого часу; <i>уміє</i> користуватися допоміжною довідковою літературою</p>	2

**Для додаткового
(самостійного) читання**

Нечуй-Левицький І. «Дві московки», «Микола Джеря», «Над Чорним морем», «Старосвітські батюшки та матушки»

Панас Мирний. «Лихі люди», «Повія», «Лимерівна»

Карпенко-Карий І. «Хазяїн», «Суєта», «Наймичка», «Сто тисяч»

Старицький М. Поезії, «Молодість Мазепи», «Кармелюк», «Остання ніч», «Богдан Хмельницький», «Руїна», «Не судилось»

Франко І. «Терен у нозі», «Як Юра Шикманюк брів Черемошем», «Для домашнього вогнища», «Смерть Каїна», «Великі роковини», «Лис Микита»

Коцюбинський М. «Сміх», «Сон», «Дебют», «Хвала життю», «На острові», «Під мінаретами»

Кобилянська О. «Людина», «Царівна», «Некультурна», «У неділю рано зілля копала»

Стефаник В. «Катруся», «Святий вечір», «Палій», «Сини»

Леся Українка. Поезії, «Кассандра», «Оргія», «Камінний господар»

Вороний М. Поезії

Олександр Олесь. Поезії

Винниченко В. «На той бік», «Раб краси», «Чорна Пантера і Білий Медвідь», «Сонячна машина», «Записки Кирпатого Мефістофеля»

Щоголев Я. Поезії

Манжура І. Поезії.

Грабовський П. Поезії. Поетичні переклади

Самійленко В. Поезії

Маковей О. Оповідання

Карманський П. Поезії

Пачовський В. Поезії

Васильченко С. «Талант»

Черкасенко С. «Казка старого млина»

Хоткевич Г. «Авірон», «Камінна душа»

Із сучасної літератури

- Бердник О.* «Чаша Амріти», «Пітьма вогнища не розпалює»
Білик І. «Не драгуйте грифонів», «Похорон богів»
Бічуя Н. «Біла вілла»
Гончар О. «Берег любові», «Твоя зоря»
Іваничук Р. «Яничари», «Журавлиний крик»
Марченко В. «Листи до матері з неволі»
Остап Вишня. «Вишневі усмішки»
Павличко Д. Сонети
Плачинда С. «Міфи і легенди давньої України»
Симоненко В. «Народ мій завжди буде!»
Стельмах М. «Дума про тебе»
Шевчук Вал. «Діти з огненної печі»
Яворівський В. «Марія з полином в кінці століття»

Художньо-біографічні та мемуарні твори

- Врублевська В.* «Емансипантка»
Горак Р. «Тричі мені являлася любов»
Іваничук Р. «Шрами на скалі»
Косташук В. «Володар дум селянських»
Олійник М. «Дочка Прометея»
Пільгук І. «Дуби шумлять»
Суходольський В. «Народна артистка»

Усього — **140 год.** На тиждень — **4 год**
 Текстуальне вивчення — **124 год**
 Розвиток мовлення — **4 год**

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">ВСТУП</p> <p>Українська література ХХ ст. як новий етап в історії національної культури, її періодизація. Складні суспільно-історичні умови розвитку. Основні напрями: модернізм, соцреалізм, постмодернізм. Актуалізація проблем: митець і влада, свобода творчості.</p> <p style="text-align: center;">УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 1920–1930-х років</p> <p>Українська література і духовне відродження нації в першу третину ХХ ст. Літературні організації в Україні 1920-х років. Літературна дискусія 1925–1928 рр. про шляхи розвитку української літератури, участь у ній М. Хвильового. Модерністські (імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, символізм) та авангардистські (футуризм, сюрреалізм, конструктивізм) течії в українській літературі 1920–1930-х років. Яскраве сузір'я творчих особистостей у поезії (П. Тичина, М. Зеров, В. Свідзінський, Є. Плужник, В. Поліщук, М. Семенко), у прозі (Г. Косинка, М. Хвильовий, В. Підмогильний, Ю. Яновський), драматургії (М. Куліш, І. Кочерга). Сміливі творчі пошуки в українському театрі (Лесь Курбас). Народження нового літературного жанру — кіноповісті (О. Довженко). Жанрове розмаїття роману. Популярність усмішок Остапа Вишні. Зв'язок із західноєвропейською модерністською літературою (П. Верлен, К. Гамсун, М. Пруст та ін.)</p>	1	

КЛАС

Позакласне читання — 4 год

Література рідного краю — 2 год

Резервний час — 6 год

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> про історичні та суспільні умови розвитку літератури у ХХ ст.;</p> <p><i>пригадує</i> імена і твори письменників ХХ ст., які вивчали раніше; <i>уміє</i> користуватися довідковими виданнями й словниками; <i>називає</i> основні літературні організації, угруповання 1920-х років; <i>розкриває</i> суть літературної дискусії в Україні 1925–1928 рр.; <i>називає</i> основні напрями, стильові течії, тенденції в українській літературі 1920-х років, їх конкретних представників; <i>розкриває</i> новаторство української літератури та її відродження в 1920-і роки, вершинні досягнення в поезії, прозі, драматургії у співставленні з модерністськими течіями у світовій літературі та інших видах мистецтва</p>	<p>Модернізм у західноєвропейській літературі (П. Верлен, К. Гамсун, Б. Брехт).</p> <p>Композитори: В. Верховинець, П. Козицький;</p> <p>художники: М. Жук, І. Труш, В. Кричевський, А. Петрицький;</p> <p>скульптор І. Кавалерідзе</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Перший з'їзд українських письменників 1934 р., його негативний вплив на розвиток літератури. Ліквідація літературних організацій та угруповань, створення єдиної Спілки письменників України. Утвердження соціалістичного реалізму, який домінував у 1930-і роки. Тісний зв'язок літератури з політикою, надмірна ідеологізація літературного процесу. Необґрунтоване втручання компартії в літературний процес, нав'язування принципів класовості та партійності.</p> <p>Репресії в 1930-і роки. Поняття «розстріляне відродження».</p> <p>Розвиток української літератури на західноукраїнських землях (В. Стефаник, О. Кобилянська, Б. Лепкий, О. Турянський, Б.-І. Антонич, Ірина Вільде та ін.).</p> <p>Еміграційна література (О. Олесь, В. Винниченко, У. Самчук, В. Барка). «Празька школа» українських поетів (Ю. Дариган, О. Стефанович, Є. Маланюк, Ю. Липа, О. Ольжич, О. Теліга та ін.).</p> <p>Розвиток української літературної критики та літературознавства (М. Грушевський, С. Єфремов, О. Дорошкевич). Поширення в ньому вульгарносоціологічних оцінок.</p> <p>ТЛ: «розстріляне відродження», авангардизм, модернізм, соцреалізм</p>		
<p>ПОЕЗІЯ 1920–1930-х років ХХ ст.</p> <p>Провідна роль поезії у 1920-і роки. Потужне ліричне самовираження, емоційне переживання революційної епохи, її духовних катаклізмів</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>знає і вміє</i> розповідати про репресії письменників у 1930-і роки, утручання влади в мистецький процес; <i>уміє</i> пояснювати поняття «авангардизм», «розстріляне відродження», «соцреалізм»; <i>має</i> загальне уявлення про розвиток літератури в 1930-х роках на західно-українських землях і в еміграції; <i>називає</i> відомих українських літературознавців 1920-х років.</p> <p><i>Уміння користуватися довідковими виданнями, словниками.</i></p> <p><i>Розвиток допитливості, уміння шукати необхідну інформацію</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>розуміє</i> основні тенденції розвитку української поезії 1920-х років, її «вітаїстичність»; <i>називає</i> провідних поетів цього часу; <i>розвиває</i> навички аналізу ліричних творів</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">Павло ТИЧИНА</p> <p style="text-align: center;">«Ви знаєте, як липа шелестить...», «Арфами, арфами...», «Подивилась ясно...», «О, панно Інно...», «Золотий гомін», «Одчиняйте двері», «Скорбна мати», «Пам'яті тридцяти»</p> <p>Життєвий і творчий шлях П. Тичини. Трагізм його творчої долі. Є. Маланюк, В. Стус про поета.</p> <p>Багатогранність таланту. Мистецькі уподобання (малярство, музика).</p> <p>Новаторський характер поезії П. Тичини, особливості його поетичного стилю (звернення до «вічних» тем, культура віршування, потужне ліричне «Я» як символ нової людини, життєствердний пафос, поєднання тенденцій символізму, неоромантизму, імпресіонізму, експресіонізму). Місце видатного лірика в українській та світовій літературах.</p> <p>Вірш «Ви знаєте, як липа шелестить...» – мотив єдності людини з природою, її персоніфіковане змалювання як живої істоти, майстерне використання алітерацій.</p> <p>Вплив символізму, імпресіонізму та експресіонізму на ранню творчість поета.</p> <p>Збірка «Соняшні кларнети» – знакове явище в українській поезії ХХ ст. Космогонічна тема і Всесвіт у збірці («Не Зевс, не Пан...»). Зорові та звукові образи-символи в змалюванні природи («Гаї шумлять», «Ой не крийся, природо, не крийся...», «Пастелі», «Енгармонійне»). Майстерне володіння верлібром. Оригінальність строфічної будови, ритмомелодики та римування віршів. Синкретичний характер поезії, використання засобів музичного й образотворчого мистецтва</p>	5

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає і вміє</i> розповідати про трагізм творчої долі П. Тичини, <i>називає</i> його ранні збірки, <i>характеризує</i> основні мотиви й стильові тенденції ранньої творчості; <i>розвиває</i> навички аналізування поезій, основних мотивів, художніх засобів; <i>уміє</i> пояснити смисл висловлювання Ю. Лавріненка «кларнетичний символізм»; <i>розуміє</i> поняття «вітаїстичність», «кларнетизм»; <i>уміє</i> пояснити вплив символізму та імпресіонізму на творчість П. Тичини; <i>аналізує</i> зразки пейзажної та інтимної лірики з ранньої творчості поета («Ви знаєте, як липа шелестить...», «Арфами, арфами...», «Десь на дні мого серця», «О, панно Інно...»), <i>виокремлює</i> художні засоби; <i>пояснює</i> новаторство П. Тичини; <i>пояснює</i> назву та значення збірки «Соняшні кларнети»; <i>розкриває</i> символічні образи у творах, присвячених національно-визвольній боротьбі українського народу («Золотий гомін», «Одчиняйте двері», «Пам'яті тридцяти», «Скорбна мати»)</p>	<p>Поети-модерністи в західноєвропейській літературі (Ш. Бодлер, П. Верлен, А. Рембо, Т. С. Еліот, Р. М. Рільке).</p> <p>Художники: Василь і Федір Кричевські, М. Жук, А. Петрицький.</p> <p>Малярські роботи П. Тичини, музика в його житті.</p> <p>Музика Б. Фільца, М. Вериківського, П. Синиці, Г. Ляшенка на слова П. Тичини</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Вірш «Арфами, арфами...» оригінальність образів, майстерність алітерацій та асонансів, ритмомелодики.</p> <p>Вплив імпресіонізму на розкриття внутрішнього світу людини в інтимній ліриці («Не дивися так привітно...», «Подивилась ясно...»).</p> <p>Вірш «Десь на дні мого серця...», оригінальність строфічної будови, ритмомелодики й римування.</p> <p>Майстерне зображення глибоких переживань ліричного героя («О, панно Інно...»).</p> <p>Художнє осмислення автором національно-визвольного пробудження народу, радості українського відродження в ліричній поемі «Золотий гомін».</p> <p>Риси модернізму в змалюванні трагічної долі України в роки громадянської війни («Одчиняйте двері», «Скорбна мати»).</p> <p>Майстерне використання тонічного вірша. Образи-символи у вірші «Пам'яті тридцяти». Уславлення борців за визволення народу.</p> <p>Гуманістичний пафос збірки «Замість сонетів і октав», неприйняття кривавого насильства в час революції.</p> <p>Художнє осмислення гармонії світу й дисонансів революційної дійсності, її планетарне зображення (збірка «Плуг», цикл «В космічному оркестрі»).</p> <p>ТЛ: «вітаїстичність», тонічний вірш, поліфонізм поезії, новаторство, кларнетизм, експресіонізм</p>		

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>уміє</i> прокоментувати висловлювання Є. Маланюка, В. Стуса про творчий злам у поезії П. Тичини в радянський період; <i>пояснює</i> новаторство поезії П. Тичини, особливості його художнього стилю; <i>визначає</i> його місце в українській та світовій літературах; <i>уміє</i> давати власну оцінку творчості П. Тичини.</p> <p>Вивчити напам'ять вірші: «Арфами, арфами...», «О, панно Інно...», «Пам'яті тридцяти»</p> <p><i>Розвиток естетичного смаку, культури образного бачення. Осмислення зв'язку внутрішньої свободи митця з процесом його творчості</i></p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">ЛІТЕРАТУРНИЙ АВАНГАРД</p> <p style="text-align: center;">(Михайль СЕМЕНКО)</p> <p>Авангардні тенденції в українській поезії 1920-х років. Поет-футурист, сміливий експериментатор, упроваджувач. Урбаністичні мотиви його лірики, їх змістова новизна, деструкція класичної форми («Бажання», «Місто», «Запрошення»).</p> <p>ТЛ: авангард, футуризм, деструкція</p>	1	
<p style="text-align: center;">«КИЇВСЬКІ НЕОКЛАСИКИ»</p> <p style="text-align: center;">Микола ЗЕРОВ</p> <p style="text-align: center;">«Київ — традиція», «Чистий четвер»</p> <p>Група київських поетів-неокласиків (М. Зеров, М. Рильський, М. Драй-Хмара, П. Филипович, О. Бургардт). Їхнє творче кредо, орієнтація на традицію, класичну форму вірша. Загальна характеристика поезії «неокласиків», її особливості.</p> <p>Різногранний творчий шлях М. Зерова — лідера «неокласиків». Культурологічна основа збірки «Камена». Філософічність, афористичність його сонетів. Мотиви пошуків душевної рівноваги, краси в житті та в душі, вітаїзм, сповідальність.</p> <p>ТЛ: філософічність, сонет</p>	2	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>розуміє</i> авангардні експерименти поезії 1920-х років, їх новаторський, пошуковий характер, <i>уміє</i> розповідати про це; <i>шлифує</i> вміння виразно й усвідомлено читати вірші, <i>виокремлює</i> основні мотиви, основну думку, <i>характеризує</i> настрій, ритм; <i>пояснює</i> розуміння термінів «авангард», «футуризм», «деструкція», значення творчості М. Семенка для розвитку української поезії.</p> <p><i>Розвиток пошукових, експериментаторських здібностей</i></p>	<p>Український малярський футуро-авангард: О. Архипенко. «Карусель П'єро».</p> <p>Італійський і російський поетичний футуризм. Михайль Семенко — скрипаль</p>
<p>Учень (учениця): <i>розповідає</i> про модерністську групу поетів-неокласиків; <i>розповідає</i> основне про життя і творчість М. Зерова; <i>уміє</i> характеризувати його поезії, особливості форми сонета; <i>уміє</i> пояснювати смислову й настроєву значущість деталі, образу; <i>висловлює</i> власні думки з приводу поетичної майстерності М. Зерова.</p> <p><i>Розвиток відчуття естетики поетичного образу, урівноваженості й філософської самозаглибленості при зіткненні з життєвими проблемами</i></p>	<p>Сонети Ф. Петрарки, В. Шекспіра (світова література)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">Максим РИЛЬСЬКИЙ</p> <p style="text-align: center;">«Яблука доспіли, яблука червоні!..», «Молюсь і вірю...», «Запахла осінь в'ялим тютюном...», «Солодкий світ!..», «Мова», «Троянди й виноград»</p> <p>Життєвий і творчий шлях М. Рильського. Приналежність до групи «київських неокласиків». Багатогранна діяльність (поет, перекладач, фольклорист, етнограф, публіцист, літературознавець, лінгвіст). Гуманістичний пафос його поезій.</p> <p>Рання творчість М. Рильського. Майстерне змалювання природи і внутрішнього світу ліричного героя у збірках «На білих островах», «Під осінніми зорями», «Синя далечінь». Вплив символізму на творчість поета.</p> <p>Вірш «Яблука доспіли, яблука червоні!..» — майстерне змалювання в ньому настроїв і почуттів ліричного героя. Яскраві художні деталі, оригінальні тропи у вірші. Афористичність мови. Мелодійність і задушевність поезії.</p> <p>Життєтвердуючий пафос у змалюванні природи в поезії «Молюсь і вірю...» Перегук вірша з поезією О. Олеся «Чари ночі» у змалюванні єдності людини й природи.</p> <p>Філософічна сповідальність пейзажної лірики поета («Запахла осінь в'ялим тютюном...»). Естетика природної краси й гармонії.</p> <p>Вітаїстичність настрою, життєлюбство, оптимізм ліричного героя («Солодкий світ!..»). Щире захоплення красою й неосяжною величчю світу.</p> <p>Вірш «Коли усе в тумані життєвому...» як естетичне кредо митця, гімн вічному мистецтву, нетлінності його витворів. Смыслова й настроєва значимість образу, художньої деталі. Мотиви пошуків душевної рівноваги, краси в житті. Етичні й естетичні мотиви віршів «Мова», «Троянди й виноград», «Трете цвітіння»</p>	3

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з життя і творчості М. Рильського, <i>називає</i> його основні збірки; <i>коментує</i> естетичне кредо митця за віршем «Колі усе в тумані життєвому...», <i>уміє</i> пояснити смислову й настроєву значущість деталі, образу; <i>аналізує</i> інші поезії М. Рильського; <i>висловлює</i> власні думки з приводу поетичної майстерності, філософичності поетичного самовираження митця, особливостей у змалюванні природи.</p> <p>Вивчити напам'ять вірш (на вибір)</p>	<p>Літературні традиції Ш. Бодлера, А. Рембо, П. Верлена (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">Євген ПЛУЖНИК</p> <p style="text-align: center;">«Для вас, історики майбутні...», «Ніч... а човен — як срібний птах!..», «Вчись у природи творчого спокою...», «Річний пісок слідок ноги твоєї...»</p> <p>Стисла розповідь про життєву долю Є. Плужника. Збірки його поезій «Дні» та «Рання осінь» як вагомий новаторський внесок в українську поезію 1920-х років.</p> <p>«Громадянський інтим», сповідальність, ліричність, філософічність його поезії. Урівноваженість душевного стану ліричного героя, мотив туги за минулістю краси, гармонією світу і людини, мить і вічність у чуттєвому вираженні («Суди мене судом своїм суворим...»).</p> <p>Вірш «Для вас, історики майбутні...» — зразок громадянської лірики поета, вираження свого ставлення до світу. Історіософічність погляду на минуле й сучасне життя.</p> <p>Космічні мотиви в поезії Є. Плужника, усвідомлення себе часткою космосу («Ніч... а човен — як срібний птах!..»). Мить і вічність у почуттєвому зіставленні. Роль порівняння й метафори в поезії.</p> <p>Захоплення красою навколишнього світу і біль з приводу відсутності душевної гармонії («Вчись у природи творчого спокою...»). Майстерність у передачі миттєвого настрою ліричного героя, інтимна лірика поета («Річний пісок слідок ноги твоєї...»). Майстерність художньої деталі.</p> <p>Поема «Галілей» — унікальне явище в літературі 1920-х років. Болючі роздуми митця над тогочасною дійсністю.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про ліричного героя</p>	3	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> розповісти про трагічну долю поета, <i>називає</i> його основні збірки; <i>аналізує</i> його вірші, <i>визначає</i> основні мотиви, настрої, <i>визначає</i> роль у них тропів; <i>обмірковує</i> і <i>висловлює</i> власні думки з приводу втрати душевної гармонії та способів її повернення; <i>має</i> уявлення про поему «Галілей»; <i>уміє</i> порівнювати стиль поезій Є. Плужника з поезіями П. Тичини, М. Рильського, визначати в них спільне й відмінне</p> <p>Вивчити напам'ять: один із віршів Є. Плужника <i>(на вибір)</i>.</p> <p><i>Усвідомлення зовнішнього спокою, урівноваженості як ознак душевного стоїцизму, протистояння неприйнятливим життєвим обставинам. Розвиток уміння сприймати обставини, явища, події в зіставленні</i></p>	<p>Герметична поезія В. Свідзінського.</p> <p>Імпресіонізм в українському живописі 1920-х років (П. Нілус, Д. Бурлюк, М. Бурачек, О. Мурашко) <i>(об'єднане мистецтво)</i></p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">Володимир СВДЗІНСЬКИЙ «Ти увійшла нечутно, як русалка...», «У рідній моїй стороні...»</p> <p>Основні біографічні відомості про поета, одного з найталановитіших представників високого модернізму, творця міфософічної поезії. Асоціативні образи-символи у збірці «Вересень». Художня досконалість строфічної будови (усічена строфа).</p> <p>Мотиви самотності й самоізоляції ліричного героя («І цей листочок, як я»). Довершеність верлібру. Філософічність поезії («Голубими очима вдивляється в небо дитя...»). Тісний зв'язок поезії з фольклором, міфом, казкові мотиви («Ти увійшла нечутно, як русалка...»). Майстер ліричної мініатюри («У рідній моїй стороні...»), інтимної лірики</p>	2	
<p style="text-align: center;">Володимир СОСЮРА «Два Володьки», «Люблю», «Так ніхто не кохав...», «Білі акації будуть цвісти...»,</p> <p>Життєвий і творчий шлях поета – талановитого лірика. Роздвоєність його душі («Два Володьки»). Поема «Мазепа» (пролог).</p> <p>Художня довершеність інтимної лірики поета («Коли потяг у даль загуркоче», «Ластівки на сонці», «Марія»). Майстерність ліричної мініатюри («Люблю»).</p> <p>Вірш «Так ніхто не кохав...». Неоромантичне змалювання внутрішнього світу ліричного героя. Гіперболізація почуттів. Афористичність мови. Багатство тропів, майстерність у використанні поетичних фігур (анафори, обрамлення). Задушевність і мелодійність поетичного слова.</p> <p>Майстерне поєднання в поезії любові до Вітчизни, рідної природи і коханої («Білі акації будуть цвісти...»). Оригінальні тропи у вірші</p>	2	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>пояснює</i> оригінальність поезії В. Свідзінського; <i>визначає</i> основні мотиви його творчості; <i>уміє</i> аналізувати вірші «Ти увійшла нечутно, як русалка...», «У рідній моїй стороні...»</p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з життя і творчості В. Сосюри, про роздвоєність його душі (за віршем «Два Володьки»); <i>аналізує</i> вірші «Так ніхто не кохав...», «Білі акації будуть цвісти», «Люблю»; <i>називає</i> їхні художні засоби; <i>визначає</i> віршовий розмір; <i>має</i> загальне уявлення про поему «Розстріляне безсмертя» та роман «Третя Рота»; <i>визначає</i> особливості поетичного стилю В. Сосюра, <i>порівнює</i> його зі стилем інших поетів; <i>пише</i> літературні твори на вираження власного ставлення до поезії, про улюблених поетів.</p> <p>Вивчити напам'ять вірш «Так ніхто не кохав...»</p>	<p>Поезія С. Єсеніна (світова література)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Поєма «Розстріляне безсмертя» як щире і правдиве слово автора про драматичні сторінки історії українського народу. Автобіографічний роман «Третя Рота», його тривалий шлях до читача.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про художню образність (поетичний образ)</p>		
<p align="center">ПРОЗА 1920–1930-х років</p> <p>Жанрово-стильове розмаїття української прози цього періоду. Нові теми, проблеми, часткова ідеологічна заангажованість, її експериментаторські модерністичні пошуки, опертя на національну та європейську традиції. Зв'язок із поезією.</p> <p align="center">Микола ХВИЛЬОВИЙ (Фітільов) «Я(Романтика)», «Іван Іванович»</p> <p>Життєвий і творчий шлях М. Хвильового. Його провідна роль у літературному житті 1920-х років, у проведенні літературної дискусії 1925–1928 рр. (памфлети «Камо грядеши?», «Думки проти течії», «Україна чи Малоросія?»). Романтичність світобачення. Тематичне й стильове розмаїття його прози.</p> <p>Новела «Я (Романтика)». Проблема добра і зла в житті та в душі людини, внутрішнього роздвоєння людини між гуманізмом і обов'язком. Жорстокість і фанатизм головного героя. Психологічний злам у його душі. Символічний образ матері у творі.</p> <p>Оригінальна манера письма М. Хвильового, роль природи і діалогів у розкритті внутрішнього світу героїв, розповідь од першої особи. Продовження неоромантичних традицій М. Коцюбинського.</p> <p>Повість «Іван Іванович» як сатира на новий радянський побут. Майстерне розкриття психології «вічного» обивателя. Сатиричні зображувальні засоби</p>	<p align="center">1</p> <p align="center">3</p>	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<i>Усвідомлення краси почуття вірності до коханої і Батьківщини</i>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> про розвиток української прози 1920–1930-х років, її представників;</p> <p><i>розповідає</i> біографію М. Хвильового, про його провідну роль у літературному житті 1920-х років; <i>коментує</i> висловлювання О. Білецького про письменника;</p> <p><i>визначає</i> загальну спрямованість публіцистичних статей М. Хвильового; <i>аналізує</i> новелу М. Хвильового «Я (Романтика)», її образи, проблеми, стильові особливості, жанр; <i>пояснює</i> присвяту до новели «Я (Романтика)», символічність образу матері, проблему вибору героя, визначати реальне й уявне у творі; <i>висловлює</i> своє ставлення до героїв новел М. Хвильового під час їхнього дискусійного обговорення; <i>знає</i> зміст повісті «Іван Іванович»; <i>розвиває</i> навички аналізування ідейно-художньої ролі елементів сюжету твору, саптіричних зображувальних засобів, головних образів;</p>	<p>Типологічний зв'язок і вплив прози К. Гамсуна, М. Пруста, С. Пшибишевського на українську літературу.</p> <p>Творчість Ф. Достоєвського, А. Белого, Максима Горького. Французький модернізм (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Змалювання образу сильної особистості (Б'янки), яка бореться за свої ідеали повісті «Сентиментальна історія». Трагічна історія створення «Вальдшнепів». Еволюція у світогляді головного героя Дмитра Карамазова. Характер Аглаї як резонера у творі.</p> <p>Значення творчості письменника в розвитку української літератури. Його місце у світовій літературі</p>		
<p>Григорій КОСИНКА (Стрілець) «В житах», «Фавст»</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника. Його трагічна доля. Новелістична майстерність («На золотих богів», «В житах», «Політика», «Серце»). Відображення українського села в 1920-і роки, його гострих проблем. Змалювання строкатої картини життя крізь призму долі й душі людини. Перевага імпресіонізму в стильовій палітрі.</p> <p>«В житах» як зразок імпресіоністичної новели. Проблематика твору (зупинена мить, пошуки порушеної гармонії). Вітаїстичний пафос, імпресіоністична настроєвість. Зорові й слухові образи, художні деталі в новелі. Лаконізм і психологічна насиченість оповіді.</p> <p>«Фавст» — новітня інтерпретація відомого «вічного» образу Фауста з твору Й. В. Гете. Утілення європейської ідеї бунту, активної протидії людини обставинам. Образ Прокопа Конюшини у творі.</p> <p>Особливості художнього стилю Г. Косинки</p>	3	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>має загальне уявлення про твори М. Хвильового «Сентиментальна історія» та «Вальдшнепи»; визначає особливості художнього стилю М. Хвильового, його місце в історії української та світової літератур.</i></p> <p><i>Усвідомлення переваги гуманізму над будь-якими ідеологіями, складності морально-етичного вибору, уміння передбачити його наслідки. Усвідомлення сприйняття й осмислення явищ мистецтва як елементів культури певного часу і періоду</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> творчу біографію прозаїка, <i>називає</i> його основні твори;</p> <p><i>розвиває</i> уміння переказувати сюжет твору Г. Косинки «В житах»; <i>коментує</i> його зміст і показ переваг загальнолюдського над класово-ідеологічним; <i>визначає</i> основні мотиви; <i>коментує</i> зорові й слухові образи, художні деталі; <i>уміє</i> аналізувати образ Прокопа Конюшини в новелі «Фавст»; <i>коментує</i> художні засоби, які передають ставлення автора до героя; <i>уміє</i> визначати особливості художнього стилю Г. Косинки, імпресіоністські мотиви в його творах;</p>	<p>Традиції В. Стефаніка, В. Винниченка. Вплив К. Гамсуна.</p> <p>Український імпресіонізм 1920-х років (М. Бурачек, О. Мурашко та ін.) <i>(образотворче мистецтво)</i>.</p> <p>«Вічний образ» Фауста (Й. В. Гете) і його новітня інтерпретація Г. Косинкою</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>ТЛ: поглиблення поняття про імпресіонізм</p>		
<p style="text-align: center;">Валер'ян ПІДМОГИЛЬНИЙ «Місто»</p> <p>Біографічні відомості про письменника як представника психологічної прози, перекладача, творця українського модерністського роману («Місто», «Невеличка драма») та екзистенційної повісті («Повість без назви»).</p> <p>Своєрідний підхід письменника до розкриття традиційної теми покинутої дівчини в романі «Невеличка драма». Екзистенційні мотиви. Ранні оповідання й повісті («Син», «Гайдамака», «Третя революція», «Повстанці», «Історія пані Івги» та ін.).</p> <p>Роман «Місто» — узірець української урбаністичної прози. Світовий мотив підкорення людиною міста, ідея самоствердження, інтерпретовані на національному ґрунті. Образ «цілісної» людини в єдності її біологічного, духовного, соціального — інтелігента Степана Радченка, складність і неоднозначність його характеру. Іронічний пафос оповіді. Жіночі образи. Перегук твору з традицією французького роману.</p> <p>ТЛ: екзистенціалізм, маргінальність, психологізм, іронія</p>	4	

Державні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Прищеплення прагнення гармонії душі й світу. Розуміння великої сили синівських почуттів, усвідомлення альтернативи: активна життєва позиція за будь-яких обставин чи терплячість і пасивне вичікування. Прагнення творити добро для людей</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні події творчої біографії В. Підмогильного, про трагічну загибель митця; <i>називає</i> його основні твори;</p> <p><i>знає</i> зміст роману «Місто»; <i>розуміє</i> вплив цивілізаційних процесів на людину, психологічну мотивацію вчинків Степана Радченка; <i>характеризує</i> неординарний образ українського інтелігента; <i>уміє</i> аналізувати світоглядну та психологічну еволюцію його характеру; <i>пояснює</i> роль жіночих образів у творі, іронічність авторської оповіді; <i>висловлює</i> власну думку про способи самоутвердження людини; <i>характеризує</i> жанрові особливості твору.</p> <p><i>Усвідомлення моральних, психологічних аспектів самоствердження людини</i></p>	<p>Філософія Ф. Ніцше, А. Шопенгауера, С. К'єркегора.</p> <p>Проза А. Франса, Г. Флобера, Гі де Мопассана, О. де Бальзака (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">Юрій ЯНОВСЬКИЙ</p> <p style="text-align: center;">«Подвійне коло», «Дитинство», «Шаланда в морі» (новели з роману «Вершники»)</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника-романтика. Активна участь Ю. Яновського в становленні українського кіно. Модерністський роман «Майстер корабля»).</p> <p>Роман «Чотири шаблі», його трагічна творча історія. Зображення в ньому національно-визвольної боротьби українського народу в період революційних протистоянь. Оригінальність композиції, символічність назви.</p> <p>Роман у новелах «Вершники» як соцреалістичний твір. Своєрідність композиції й жанру (поєднання ознак народної думи, героїчної поеми, новели). Проблематика, романтичне змалювання дійсності. Показ героїв у незвичайних обставинах.</p> <p>Життєві реалії як поштовх до художнього узагальнення. Новела «Подвійне коло». Умовність зображення. Ідея протиставлення загальнолюдських вартостей класовим. Проблема розпаду роду, родини як трагедія народу.</p> <p>Новела «Дитинство» — ідея нетлінної вартості національних основ буття, спадковості поколінь, духовної пам'яті.</p> <p>Новела «Шаланда в морі» — утвердження в ній високих загальнолюдських ідеалів кохання і вірності, відданості своєму громадському обов'язку (Мусій Половець, Половчиха).</p> <p>Особливості стилю Ю. Яновського</p>	4

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> творчу біографію письменника, <i>називає</i> його найосновніші твори; <i>розповідає</i> про зв'язки М. Яновського з українським кіно 1920-х років; <i>має</i> загальне уявлення про ранні романтичні оповідання й новели письменника;</p> <p><i>знає</i> зміст визначених новел із роману «Вершники»; <i>розвиває</i> навички їх аналізування; <i>визначає</i> основні проблеми; <i>шліфує</i> вміння пояснювати роль художніх засобів, романтичних прийомів зображення, відшукувати реалістичне й умовне зображення, елементи фольклору, поетичні прийоми в епічному описі; <i>пояснює</i> особливість композиції й сюжету («відкритість» фіналу в новелі); <i>визначає</i> епізоди й художні деталі як втілення національних атрибутів; <i>бере</i> участь у дискусійному обговоренні смислу назви новели «Подвійне коло»; <i>висловлює</i> власне ставлення до проблеми збереження своїх коренів, небезпеки їхньої втрати; <i>визначає</i> особливості стилю Ю. Яновського та його місце в літературі; <i>має</i> загальне уявлення про інші твори письменника; <i>пише</i> твір-роздум проблемного чи дискусійного характеру за одним чи кількома вивченими творами</p>	<p>Ю. Яновський і М. Хвильовий. Типологічна спорідненість новел Ю. Яновського з поетикою українського народного епосу.</p> <p>Вплив європейського неоромантизму (Дж. Р. Кіплінг, Джек Лондон, Дж. Конрад) (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>ТЛ: роман у новелах, художній час і простір, умовність зображення. Романтика як пафос і романтизм як стильова течія в літературі. Засоби романтичного зображення</p>		
<p>Остап ВИШНЯ (Павло Губенко) «Моя автобіографія», «Чухраїнци», «Як варити і їсти суп із дикої качки», «Сом»</p> <p>Життєвий і творчий шлях Остапа Вишні. Продовження ним сатирично-викривальних традицій української літератури (народні усмішки, С. Руданський, Л. Глібов, І. Нечуй-Левицький, І. Карпенко-Карий, В. Самійленко). Велика популярність і значення усмішок Остапа Вишні в 1920-і роки. Арешт і заслання. Табірний щоденник «Чиб'ю. 1934».</p> <p>Тематична й жанрова різноманітність творчості. Утвердження засобами гумору народної моралі.</p> <p>«Моя автобіографія» як оригінальний жанр, гумористична розповідь про своє життя та літературну творчість.</p> <p>Гумореска «Чухраїнци» — гумористичне висміювання в ній негативних рис української ментальності.</p> <p>Цикл «Мисливські усмішки» («Як варити і їсти суп із дикої качки», «Сом» та ін.). Зображення в них комічних життєвих ситуацій, мальовничих картин природи. Глибокий ліризм розповіді, тонка іронія.</p> <p>Особливості стилю письменника (оптимізм, ліричність, м'який гумор)</p>	<p>3</p>	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Усвідомлення важливості збереження родових, родинних зв'язків, духовного опертя на вселюдські, гуманістичні цінності</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з життя і творчості Остапа Вишні як продовжувача кращих гумористичних і сатирично-викривальних традицій української літератури; <i>розуміє</i>, що гумор — одна з провідних ментальних рис характеру українців; <i>уміє</i> аналізувати усмішки, їхні художні засоби (портрет, пейзаж, засоби характеротворення, використання народних прикмет, прислів'їв, приказок, мовні засоби); <i>розповідає</i> про особливості мисливських усмішок письменника, <i>порівнює</i> їх з пейзажними описами в інших творах; <i>уміє</i> пояснити засоби творення комічного в гуморесці; <i>характеризує</i> особливості художнього стилю Остапа Вишні.</p> <p><i>Усвідомлення оптимістичної ролі гумору в житті людини. Розвиток самокритичності, спроможності проводити доречні аналогії</i></p>	<p>Гумористичні твори Марка Твена, Я. Гашека; «Записки мисливця» І. Тургенєва (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">УКРАЇНСЬКА ДРАМАТУРГІЯ 1920–1930-х років</p> <p>Розвиток національного театру («Березіль» Леся Курбаса, Харківський театр ім. І. Франка). Драматургія 1920–1930-х років (від ідеологічних агіток до психологічної драми). П'єси В. Винниченка, М. Куліша, І. Дніпровського, І. Кочерги, Я. Мамонтова на перетині традицій «корифеїв» зарубіжної класики і модернізму</p>	1	
<p style="text-align: center;">Микола КУЛІШ «Мина Мазайло»</p> <p>Життєвий і творчий шлях драматурга-новатора, його творча співпраця з режисером модерного українського театру Лесем Курбасом. Утвердження загальнолюдських цінностей і сатиричне викриття потворних явищ тогочасної дійсності в п'єсах М. Куліша.</p> <p>Огляд його драматичних творів («97», «Народний Малахій», «Маклена Граса» та ін.).</p> <p>Сатирична комедія «Мина Мазайло». Особливості сюжету. Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації (Мина, Мокій, дядько Тарас, тьотя Мотя). Сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння. Драматургічна майстерність автора в створенні комічних характерів і ситуацій, у побудові діалогів і ремарок, у мовній характеристиці героїв. Сценічне втілення. Актуальність п'єси в наш час.</p> <p>Особливості стилю М. Куліша, поєднання в ньому рис реалізму та романтизму, сатиричних і трагедійних начал, оригінальне втілення загальнолюдських проблем на національному ґрунті, створення колоритних національних характерів</p>	3	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>розуміє</i> особливості розвитку драматургії і театру 1920-х років; <i>уміє</i> розповісти про це; <i>називає</i> драматургів; <i>уміє</i> орієнтуватися в допоміжних матеріалах з історії культури (зокрема, зарубіжного й національного театру 1920–1930-х років); <i>уміє</i> проводити аналогії з іншими явищами культури</p>	<p>Національний і зарубіжний театр 1920–1930-х років</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає і вміє</i> розповісти творчу біографію драматурга, про його зв'язок з театром Леся Курбаса; <i>має</i> загальне уявлення про драматичні твори М. Куліша;</p> <p><i>аналізує</i> п'єсу «Мина Мазайло»; <i>знає</i> її зміст; <i>визначає</i> проблематику та актуальність для нашого часу; <i>характеризує</i> образи; <i>пояснює</i> художню майстерність; <i>обговорює</i> актуальність проблем, порушених у п'єсах М. Куліша; <i>визначає</i> особливості його стилю.</p> <p><i>Розвиток гнучкості й логічності мислення, застосування відомостей, отриманих раніше. Усвідомлення «вічного» протистояння людини і суспільства, «вічну» необхідність прагнення гармонії між ними, а також приналежності людини до свого роду, рідної культури</i></p>	<p>Спорідненість із драматургією Г. Ібсена, Б. Шоу, Б. Брехта (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Новаторство драматурга, його місце з-поміж найвизначніших драматургів-новаторів ХІХ–ХХ ст. Актуальність п'єс М. Куліша сьогодні</p>		
<p style="text-align: center;">Іван КОЧЕРГА «Свіччине весілля»</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника. Тематична й жанрова особливість його драматичних творів. Драматична поема «Свіччине весілля», її історична основа. Символічні образи світла і свічки в п'єсі. Утілення в образі Івана Свічки непоборної сили українського народу в боротьбі за щастя і волю. Образ Меланки як символу України та її тернистого шляху в історії.</p> <p>Драматична поема «Ярослав Мудрий» як глибоко патріотичний твір про наших славних предків.</p> <p>Своєрідність драматургії І. Кочерги. Продовження ним класичних традицій у жанрі драматичної поеми. Утвердження поетичного стилю в драматургії. Романтичний пафос і психологізм його п'єс, їхній образний символізм.</p> <p>ТЛ: образи-символи, драматична поема (<i>повторення</i>)</p>	3	
<p style="text-align: center;">УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ (огляд)</p> <p>Література в Західній Україні (до 1939 р.)</p> <p>Автономність, відкритість зарубіжним традиціям і новітнім процесам, високий розвиток літератури в Західній Україні до 1939 р. Яскраве поетичне гроно: Б.-І. Антонич, С. Гординський, Ю. Липа. Проза В. Стефаніка, О. Кобилянської, Ірини Вільде, О. Турянського. Історична проза Б. Лепкого, Ю. Опільського, Катрі Гриневичевої</p>	1	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з життя і творчості письменника; <i>називає</i> його основні твори, <i>коментує</i> проблеми, порушені в них; <i>аналізує</i> драматичну поему «Свіччине весілля», її символічні образи, проблематику; <i>тише</i> твір-роздум із вираженням власного ставлення до прочитаного; <i>розуміє</i> особливості художнього стилю І. Кочерги, своєрідність його драматургії.</p> <p><i>Усвідомлення свого громадянського обов'язку перед державою і народом</i></p>	<p>Продовження традицій української і світової літератури у жанрі драматичної поеми</p>
<p>Учень (учениця): <i>має</i> загальне уявлення про розвиток української літератури в Західній Україні до 1939 р., <i>називає</i> її основних представників; <i>розвиває</i> і <i>закріплює</i> навички творчого використання довідкових матеріалів, словників для поглиблення знань із певної теми</p>	<p>Західна Україна до 1939 р. (<i>історія України</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">Богдан-Ігор АНТОНІЧ</p> <p style="text-align: center;">«Вишні», «Автопортрет», «Різдво», «Зелена Євангелія», «Дороги», «Пісня про незнищенність матерії»</p> <p>Біографічні відомості про письменника, його творчий шлях. Поєднання класичних фольклорних образів із модерністськими символічними поетичними образами в збірках «Три перстені», «Книга Лева», «Зелена Євангелія», «Ротації».</p> <p>Аполітичність, наскрізна життєствердність, метафоричність і міфологізм поезій Б.-І. Антонича. Лемківська конкретика як джерело образних асоціацій. Поєднання язичницьких мотивів із християнськими. Міфологічність образу, екзотика краю в контексті вселюдських мотивів.</p> <p>Поетичний образ рідної Лемківщини в пейзажній ліриці Б.-І. Антонича.</p> <p>Вірш «Вишні», оригінальне сприйняття ліричним героєм природи й навколишньої дійсності через народні символічні образи, фольклорні тропи.</p> <p>Використання міфологічних та архетипних образів. Психологічне перевтілення героя, його уподібнення явищам природи, прийом метаморфози («З зелених думок одного лиса»).</p> <p>Вірш «Автопортрет» як поетичне кредо митця, його міфопоетичне сприйняття світу, медитація-роздум над своїм родовим корінням.</p> <p>Вірш «Різдво», майстерне поєднання в ньому язичницьких і християнських уявлень наших предків.</p> <p>Вірш «Зелена Євангелія», захоплення ліричного героя вічною красою світу.</p> <p>Вірш «Дороги», оптимізм ліричного героя, його віра в проминучу молодість життя, специфіка пейзажу, символіка образів</p>	3

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з біографії, творчий шлях митця, <i>уміє</i> розповісти про нього; <i>розвиває</i> вміння давати загальну характеристику творчості поета; виразно й усвідомлено <i>читає</i> поезії; <i>шліфує</i> вміння визначати основні мотиви в поезії, її ідеї; <i>коментує, аналізує</i> символіку образів, художні засоби; <i>визначає</i> особливості поетичного стилю Б.-І. Антонича, його місце з-поміж поетів-новаторів світового мистецтва.</p> <p>Вивчити напам'ять вірш (на вибір).</p> <p><i>Розвиток уміння знаходити необхідну інформацію, порівнювати й зіставляти різні явища, сприймати й розуміти естетику образного слова, його значення для розвитку естетичного смаку, духовної розвиненості людини. Усвідомлення європейської єдності естетичних цінностей із морально-етичними</i></p>	<p>Традиції В. Вітмена, Р. Тагора, Р. М. Рільке, П. Верлена (<i>світова література</i>).</p> <p>Рання творчість П. Тичини</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Вірш «Пісня про незнищенність матерії», філософські роздуми про безсмертя, про вічність життя.</p> <p>Особливості поетичного стилю поета: сюрреалістичне мислення, оригінальність метафоричних образів, новаторство поезії. Місце Б.-І. Антонича з-поміж визначних ліриків-новаторів світу (Р. М. Рільке, П. Верлен).</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про сюрреалізм, міфологізм, архетип, асоціативність</p>		
<p align="center">Осип ТУРЯНСЬКИЙ «Поza межами болю»</p> <p>Біографічні відомості про письменника.</p> <p>«Поza межами болю» – видатний твір української модерної літератури, написаний у стилі експресіонізму. Оригінальність жанру (повість-поема). Історичний матеріал Першої світової війни як предмет художнього узагальнення в поемі, що хвилює, єднає людські серця, звільняє й просвітлює душу.</p> <p>Умовність зображення (події поза конкретним часом і простором). Загальнолюдські мотиви у творі, гуманістичні цінності, що утверджуються в ньому. Біологічні інстинкти й духовна воля до життя. Ідея перемоги духу над матерією. Гуманістичний, життєстверджуючий пафос поеми в прозі, його вселюдська значимість і всеохопність. Афористичність мови твору.</p> <p>Співзвучність твору зі світовою класикою. Місце твору у світовій антивоєнній літературі.</p> <p>ТЛ: поема в прозі</p>	3	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): має загальне уявлення про життя письменника; <i>розуміє і вміє</i> пояснити умовність зображення художньої реальності на конкретному матеріалі; <i>розглядає</i> ідейно-художній зміст окремих фрагментів твору, <i>уміє</i> коментувати їх; <i>виокремлює</i> основні ідеї; <i>пояснює</i> особливості і роль композиції, пейзажу, інших художніх засобів для втілення головних думок; <i>характеризує</i> головних персонажів; <i>уміє</i> пояснити особливості експресіоністського стилю твору; <i>уміє</i> осмислювати вартість мистецтва, грошей, почуттів людини, використовуючи текст; <i>висловлює</i> власні міркування, проводячи аналогії із сучасним життям.</p> <p><i>Усвідомлення важливої переваги в житті духовного над матеріальним. Розвиток уміння пізнавати й розуміти справжню вартість речей, явищ і почуттів</i></p>	<p>Дж. Лондон. «Воля до життя», Е. Хемінгуей. «Старий і море», А. Барбюс. «Вогонь», Е.-М. Ремарк. «На західному фронті без змін» <i>(світова література)</i></p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">ЕМІГРАЦІЙНА ЛІТЕРАТУРА (огляд)</p> <p>Еміграція українців за кордон у 1920–1940-х роках ХХ ст. Утворення за кордоном літературно-мистецьких організацій, «празької школи» українських літераторів. Проза У. Самчука, Т. Осьмачки, І. Багряного, Д. Гуменної, Наталени Королевої та ін.</p> <p style="text-align: center;">«Празька школа» поетів (огляд)</p> <p>«Празька школа» поетів, її представники (Є. Маланюк, Ю. Дараган, Л. Мосендз, О. Ольжич, О. Теліга, О. Лятуринська, О. Стефанович, Ю. Липа, Н. Ливицька-Холодна та ін.). Продовження ними модерністських традицій неоромантиків і «неокласиків».</p> <p>Збірка Ю. Дарагана «Сагайдак» (1925) як поетичний заспів «пражан».</p> <p>Головний герой їхніх творів – духовно сильна й вольова людина, національно свідомий українець, який мріє про незалежність України. Волелюбність, мужність, почуття відповідальності перед поневоленою батьківщиною, щирий патріотизм – основний пафос їхньої творчості</p>	1
<p style="text-align: center;">Євген МАЛАНЮК «Земна мадонна», «Стилет чи стилос?..», «Знаю – медом сонця, ой Ладо...», «Істотне», «Під чужим небом»</p> <p>Життєвий і творчий шлях поета й літературознавця, яскравого представника «празької школи». Поєднання в його творчості неоромантичних, неокласичних, символістських і реалістичних тенденцій: збірки поезій «Стилет і стилос», «Земля й</p>	2

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст.
<p>Учень (учениця): <i>знає і вміє</i> розповісти про історичні умови й функціонування української літератури за кордоном;</p> <p><i>знає і вміє</i> розповісти про «празьку школу» українських поетів, особливості їхньої поезії, <i>називає</i> основних представників</p>	<p>Еміграція українців за кордон в 1920–1940-х роках (<i>історія України</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>розповідає</i> про Є. Маланюка як одного з «пражан»; <i>аналізує</i> поезії Є. Маланюка, <i>визначає</i> їхні основні мотиви, ідеї, <i>пояснює</i> їх; <i>характеризує</i> образи-символи;</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>залізо», «Земна мадонна» та ін. Художнє осмислення в них проблем буття, ностальгічні мотиви, філософічність поезій.</p> <p>Вірші про призначення поета й поезії в ранній творчості письменника. Роль поета-патріота в суспільному житті («Стилет чи стилос?..»). Майстерне використання антитези у творі.</p> <p>Своєрідний образ України як Степової Еллади в поезії Є. Маланюка («Псалми степу», «Варязька балада»). Аналіз вірша «Знаю — медом сонця, ой Лодо...».</p> <p>Філософські мотиви в поезії «Істотне». Земне буття в космічному вимірі. Оригінальність метафор і порівнянь.</p> <p>Туга за рідним краєм, мотиви самотності («Під чужим небом»).</p> <p>Художня майстерність віршів Є. Маланюка, оригінальність форми, особливості поетичного стилю.</p> <p>Літературознавчі праці про Т. Шевченка, І. Франка, Лесю Українку, М. Хвильового («Книга спостережень»)</p>		
<p style="text-align: center;">Улас САМЧУК «Нарід чи чернь?», «Марія»</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника, утілення в його творах трагічної долі українського народу у ХХ ст. Участь в організації МУРу (Мистецького українського руху).</p> <p>Публіцистика У. Самчука: народ і нація, проблеми формування національної свідомості (уривки зі статті «Нарід чи чернь?»).</p> <p>Мемуарні твори: «На білому коні», «На коні вороному». Трилогія «Ост» — зображення тривалого шляху українського народу до свого визволення</p>	4	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>шліфує</i> вміння висловлювати власні міркування, давати оцінку явищам мистецтва; <i>визначає</i> особливості поетичного стилю письменника, його місце в історії української та світової літератур.</p> <p><i>Виховання патріотичних почуттів, які проявляються на відстані від рідного краю, усвідомлення їхньої широти й безпосередності</i></p>	<p>Продовження традицій української громадянської поезії</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з життя і творчості У. Самчука; <i>називає</i> його основні твори, їхню проблематику; <i>розуміє</i> ідейне спрямування статті «Нарід чи чернь?», <i>складає</i> до неї тези;</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Трилогія «Волинь» — роман-хроніка, широке епічне полотно про долю українського селянства в першій третині ХХ ст. Образ Матвія Довбенка як символ справжнього сина українського народу. Показ формування національної свідомості на прикладі Володька.</p> <p>Роман «Юність Василя Шеремети», його автобіографічна основа.</p> <p>«Марія» (роман-хроніка) як художній документ про життя селянської родини в Україні в умовах тоталітаризму зображення страшних картин голодомору в Україні на прикладі однієї сім'ї. Образ Марії, її символічний зміст і спорідненість із біблійними образами. Утвердження у творі високих моральних якостей українського народу, осуд тих, хто зрікається свого роду, нації. Майстерність письменника в розкритті психології героїв, побудові драматичного сюжету. Пейзажні картини та художні деталі, їхня роль у творі.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про роман (роман-хроніка, епопея)</p>		
<p style="text-align: center;">УКРАЇНЬКА ЛІТЕРАТУРА 1940–1950-х років (огляд)</p> <p>Друга світова війна й участь у ній українських письменників (О. Гончар, М. Стельмах, А. Малишко та ін.), їхня трагічна загибель у боротьбі з фашистами (К. Герасименко, О. Ольжич, О. Теліга, М. Трублаїні та ін.).</p> <p>Активізація патріотичної тематики, героїчного пафосу («Слово про рідну матір» М. Рильського, цикл «Україно моя» А. Малишка), філософські мотиви в поезії («Похорон друга» П. Тичини)</p>	1	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>дає</i> загальну характеристику трилогії «Волинь»;</p> <p><i>аналізує</i> роман «Марія», <i>коментує</i> його проблематику, <i>характеризує</i> образ Марії, <i>розкриває</i> його символічний смисл; <i>аналізує</i> художні засоби твору; <i>уміє</i> пояснити значення творчості письменника.</p> <p><i>Усвідомлення своєї належності до роду, нації</i></p>	<p>Спорідненість твору з романом В. Барки «Жовтий князь»</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> про особливості літературного процесу в Україні воєнного й повоєнного періодів, про трагічну загибель національних героїв — О. Ольжича й О. Теліги; <i>уміє</i> користуватися довідковими виданнями, енциклопедіями</p>	<p>Події Другої світової війни на території України (<i>історія України</i>).</p> <p>Твори Г. Белля, А. Камю, О. Твардовського (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Засилля соцреалізму в мистецтві повоєнного періоду. Поширення вульгарно-соціологічних трактувань літературно-художнього процесу, ідеалізація дійсності в літературі, декларативність поезії, концепція «безконфліктності».</p> <p>Продовження репресій проти українських письменників: О. Довженка, Ю. Яновського, М. Рильського, В. Сосюри та ін.</p> <p>Збагачення літератури новими жанрами (кіноповісті О. Довженка, «Мисливські усмішки» Остапа Вишні).</p> <p>Українська література в еміграції. Проголошення гасла «Творення великої літератури». Організація МУР. Активізація в післявоєнний період творчості І. Багряного, У. Самчука, В. Барки, Є. Маланюка та ін. Їхня публіцистична діяльність.</p> <p>Відображення Другої світової війни у творчості українських письменників (О. Довженка, О. Гончара, Гр. Тютюнника), її співзвучність з антивоєнними творами світової літератури</p>		
<p style="text-align: center;">Олександр ДОВЖЕНКО «Україна в огні», «Зачарована Десна», «Щоденник» <i>(уривки)</i></p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника, кінорежисера, засновника «поетичного кіно». Захоплення малярством. Романтичне світобачення. Соцреалістичний канон і новаторський естетичний пошук. Болісні шукання компромісів національно-патріотичного світогляду із системою, трагічна доля митця в умовах тоталітарного режиму. Національні та загальнолюдські проблеми в його творчості.</p> <p>Кіномистецька спадщина. Кіноповісті Довженка як новий жанр у літературі, його характерні ознаки</p>	5	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>Розвиток уміння знаходити необхідну інформацію, творчо, компетентно її використовувати</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> творчу біографію митця, <i>розуміє</i> її трагізм; <i>уміє</i> розповідати про Довженка-кінорежисера, про основні події його творчого життя; <i>розуміє</i> особливості жанру кіноповісті, специфіку публіцистичного тексту;</p>	<p>А. Горська. «Олександр Довженко», О. Довженко. Автопортрет періоду війни (<i>образотворче мистецтво</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Звернення до історичної долі країни, народних звичаїв і традицій («Звенигора»), до загальнолюдських філософських проблем, змалювання складних процесів на селі в період колективізації, які призвели до руйнації національних традицій і моральних засад («Земля»). Режисерська майстерність митця.</p> <p>Проблеми народу і війни, історичної пам'яті в кіноповісті «Україна в огні». Несправедлива критика твору в сталінські часи та її тривалий шлях до читача. Доля народу крізь призму авторського бачення й оцінки, поєднання лірико-романтичного, виражального начала з публіцистикою. Образ Лавріна Запорожця як символ нескореності українського народу. Жіночі образи. Патріотичні мотиви, звеличення героїчного подвигу народу, утвердження його безсмертя.</p> <p>Оповідання та новели періоду війни. Романтичне змалювання людини в екстремальних умовах: «На колочому дроті», «Воля до життя», «Ніч перед боєм».</p> <p>Історія написання «Зачарованої Десни», її автобіографічна основа, сповідальність оповіді. Два ліричні герої: малий Сашко і зріла людина. Морально-етичні проблеми, порушені в кіноповісті.</p> <p>«Щоденник» О. Довженка — важливий історико-літературний документ епохи. Публіцистичні та філософські роздуми про трагічні сторінки історії України та її сучасності, про трагізм творчої долі митця за тоталітарного режиму, вільний розвиток особистості та національної культури, боротьбу добра і зла, про красу в житті й мистецтві.</p> <p>Особливості художнього стилю О. Довженка.</p> <p>Значення творчості О. Довженка як основоположника «поетичного кіно». Визнання його таланту у світі.</p> <p>ТЛ: кіноповість, публіцистичність</p>	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>переказує</i> історію написання й опублікування кіноповісті «Україна в огні»; <i>знає</i> її зміст, <i>удумливо читає</i> текст, <i>коментує</i> найосновніші фрагменти, публіцистичні відступи; <i>шліфує</i> вміння виокремлювати провідні мотиви, проблеми, образи; <i>обговорює</i> їх із позицій сьогодення; <i>дискутує</i> про їхню актуальність; <i>аналізує</i> одне з оповідань О. Довженка;</p> <p><i>коментує</i> текст «Зачарованої Десни»; <i>визначає</i> основну ідею, провідні мотиви й проблеми; <i>характеризує</i> образи-персонажі; <i>уміє пояснити</i> роль пейзажу та засобів індивідуалізації героїв; <i>має</i> загальне уявлення про «Щоденник» О. Довженка, <i>наводить</i> кілька конкретних прикладів його записів; <i>висловлює</i> власні міркування про творчу спадщину митця.</p> <p><i>Розвиток уміння сприймати життєві явища, події, людей у контексті загальнолюдських понять і цінностей.</i> <i>Розуміти взаємозв'язок конкретного із загальним</i></p>	<p>Друга світова війна у світовій і українській літературі (Г. Белль, О. Твардовський, Гр. Тютюнник)</p> <p>М. Стельмах. «Гуси-лебеді летять»</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p align="center">Іван БАГРЯНИЙ (Іван Лозов'ягін) «Тигролови» (повністю), «Огненне коло»</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника. Огляд поетичної та прозової спадщини митця.</p> <p>«Сад Гетсиманський» — «справжня енциклопедія радянської політичної в'язниці» (Ю. Шерех). Зображення в романі трагічних картин життя народу в умовах тоталітаризму та невиправданих репресій на прикладі сім'ї Чумаків. Образ Андрія Чумака як людини високоморальних якостей і стійких ідейних переконань.</p> <p>«Тигролови» як зразок пригодницького роману (узагальнююче повторення).</p> <p>Антивоєнне спрямування роману «Огненне коло». Національна трагедія в роки Другої світової війни. Образи Петра й Романа у творі, показ через їхнє сприйняття жахів війни. Особливості жанру соціально-психологічного роману. Глибокий психологізм твору.</p> <p>Тривалий шлях художнього слова письменника до українського читача після заборони його творів в Україні.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про роман (пригодницький і соціально-психологічний романи)</p>	3
<p align="center">УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА другої половини ХХ — початку ХХІ ст.</p> <p>Українська література в другій половині ХХ ст. Спроба подолати канони соцреалізму. «Закулісний» розвиток модернізму, опозиційні прояви різних стильових тенденцій.</p> <p>Офіційна реабілітація несправедливо забутих і репресованих письменників.</p> <p>Закордонне об'єднання українських письменників «Слово», його роль у розвитку української літератури</p>	1

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з життя і творчості письменника, <i>називає</i> його основні твори, <i>дає</i> їм загальну характеристику; <i>уміє</i> розкривати смисл назви творів «Огненне коло», «Тигролови» та «Сад Гетсиманський», <i>розуміє</i> їх символічне значення; <i>знає</i> зміст роману «Огненне коло», <i>визначає</i> його проблематику, <i>характеризує</i> головних персонажів, <i>пояснює</i> особливості художнього стилю письменника; <i>володіє</i> навичками писати твір літературно-публіцистичного характеру.</p> <p><i>Розуміння того, що війна – протиприродне явище, яке приносить людям горе.</i></p>	<p>О. Солженіцин. «Архіпелаг ГУЛАГ».</p> <p>І. Багрянний. «Тигролови» (<i>повторення вивченого в 9 класі</i>).</p> <p>Твори світової літератури про Другу світову війну (Е. Хемінгуей, Е.-М. Ремарк)</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> і <i>розуміє</i> найголовніші тенденції розвитку української літератури в 1960–1990-х роках; <i>уміє</i> користуватися довідковою інформацією, словниками, енциклопедіям;</p>	<p>Україна в другій половині ХХ ст. (<i>історія України</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Явище «шістдесятництва» і пробудження національної свідомості в суспільстві. Публіцистична праця І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» та її суспільний резонанс.</p> <p>Розвиток драматургії (О. Коломієць, Я. Стельмах, В. Врублевська, Вал. Шевчук).</p> <p>Продовження репресій проти письменників на початку 1970-х років, несправедлива критика окремих творів («Собор» О. Гончара, «Мальви» Р. Іванчука, «Меч Арєя» І. Білика та ін.), у яких були порушені проблеми історичної пам'яті народу, формування його національної свідомості.</p> <p>Збагачення української літератури перекладами із зарубіжної літератури (Борис Тен, Г. Кочур, М. Лукаш).</p> <p>«Нью-йоркська група» письменників. Постшістдесятники. Українська «химерна проза». Пошукове розмаїття літератури по шляху постмодернізму в 1990-і роки. Публіцистичний виступ «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала» Л. Костенко (<i>уривок</i>).</p> <p>ТЛ: модернізм, соцреалізм, постмодернізм (<i>повторення</i>)</p>		
<p style="text-align: center;">ПОЕЗІЯ</p> <p style="text-align: center;">ПОЕТИ-ШІСТДЕСЯТНИКИ</p> <p>Нова хвиля відродження української літератури на початку 60-х років ХХ ст. Шістдесятництво як явище соціальне й культурологічне, його зв'язок із дисидентським рухом.</p> <p>Ідейно-стильове розмаїття, тематична і формотворча новизна, пов'язані з новими явищами в художньо-мистецькому процесі</p>	1	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>уміє</i> складати тези до публіцистичної статті Л. Костенко, <i>знає</i> її основні положення.</p> <p><i>Уміння робити узагальнюючі висновки на основі зібраної інформації</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>розуміє</i> зв'язок українського дисидентського руху з явищем «шістдесятництва»; <i>уміє</i> з'ясувати зв'язок світогляду письменника із творчістю; <i>називає</i> поетів-шістдесятників; <i>уміє</i> давати загальну характеристику їхньої творчості, користуватися додатковою літературою</p>	<p>Дисидентський рух 1960-х років (<i>історія України</i>).</p> <p>Композитори: Л. Грабовський, В. Губа, В. Сильвестров; художники: А. Горська, І. Марчук, В. Зарецький; актори: Б. Ступка, І. Миколайчук, Л. Кадирова; режисери: Ю. Ілленко, Л. Танюк, С. Параджанов, К. Муратова, Л. Осика</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p style="text-align: center;">Василь СИМОНЕНКО «Задивляюсь у твої зіниці...», «Є тисячі доріг...», «Я...», «Люди – прекрасні...», «Ікс плюс ігрек», «Є в коханні і будні, і свята...», «Казка про Дурила»</p> <p>Творча біографія митця – «витязя молодой української поезії (О. Гончар). Патріотичні мотиви як лейтмотив творчості В. Симоненка. «Лебеді материнства» як поетичний шедевр на патріотичну тему. Неповторний персоніфікований образ України у вірші «Задивляюсь у твої зіниці...», патріотичний пафос поезії. Синівський обов'язок ліричного героя перед своїм народом («Є тисячі доріг...»). Декларативність, публіцистичність поезії, використання традиційних художніх прийомів. Високохудожнє відтворення громадянського вибору поета.</p> <p>Проблема почуття людської гідності («Ти знаєш, що ти – людина?...»). Мотив самоствердження людини в складному сучасному світі, її самодостатність («Я...», «Люди – прекрасні...»).</p> <p>Художнє осмислення нелегкої долі людини праці, образ простої людини, її мудрості («Дід умер», «Жорна»). Добро і зло в людському житті («Злодій», «Кривда»).</p> <p>Полемічний характер поезії, образи пристосуванців, лицемірів, кар'єристів. Звернення до ліричного жанру інвективи (цикл «Гострий плуг»).</p> <p>Своєрідність інтимної лірики поета, вираження в ній найніжніших і щирих почуттів кохання («Вона прийшла...», «Там у степу схрестилися дороги...», «Ікс плюс ігрек», «Ну скажи, хіба не фантастично...»). Вірш «Є в коханні і будні, і свята...», відображення в ньому складнощів людського почуття кохання.</p> <p>«Казка про Дурила» – оригінальний твір про долю українського народу в умовах тоталітарного режиму й пробудження його національної сві-</p>	3

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>розповідає</i> про В. Симоненка, <i>коментує</i> висловлювання про нього О. Гончара; <i>дає</i> загальну характеристику його поетичної творчості за тематикою; <i>характеризує</i> поезії В. Симоненка, виокремлюючи в них мотиви, поетичні образи, художні засоби; <i>визначає</i> віршові розміри, стильові особливості; <i>уміє</i> коментувати і пояснювати їх; <i>дискутує</i> про патріотичні, громадянські мотиви, морально-етичні проблеми, порушені у віршах В. Симоненка; <i>розвиває</i> навички самостійного ідейно-художнього аналізування поезій з інтимної лірики.</p> <p>Вивчити напам'ять одну з поезій (на вибір).</p> <p><i>Формування власної думки на порушені в поетичних творах мотиви, проблеми. Розвиток уміння її відстоювати. Шліфування навичок аргументованого, толерантного ведення дискусії</i></p>	<p>Поезії В. Симоненка, вивчені в попередніх класах («Лебеді материнства», «Ти знаєш, що ти — людина?..», «Гей, нові Колумби й Магеллани...»)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>домості. Патріотичний пафос твору. Казкові мотиви. Алгоритичний зміст його назви.</p> <p>Збірка новел «Вино з троянд». Народознавчі мотиви, заглиблення у світ простої людини, її почуття.</p> <p>Особливості поетичного стилю В. Симоненка. Місце в українській літературі.</p> <p>ТЛ: віршові розміри (<i>узагальнююче повторення</i>)</p>		
<p style="text-align: center;">Дмитро ПАВЛИЧКО</p> <p style="text-align: center;">«Коли помер кривавий Торквемада...», «Ти зрікся мови рідної...», «Був день, коли ніхто не плаче...», «Сріблиться дощ...», «Дзвенить у зорях небо чисте...», «Два кольори», «Це Ти створив мене таким...»</p> <p>Стислі відомості про поета, перекладача. Основні поетичні збірки: «Любов і ненависть», «Бистрина», «Сонети подільської осені», «Таємниця твого обличчя», «Покаянні псалми».</p> <p>Громадянські мотиви його поезії. Алгоритичний зміст вірша «Коли помер кривавий Торквемада...», осуд у ньому тоталітарної системи.</p> <p>Актуальність мотиву вірша «Ти зрікся мови рідної...». Виразні художні деталі в поезії, афористичність мови. Роль анафори, поетичного обрамлення.</p> <p>Інтимна лірика поета, її своєрідність і новаторство (зб. «Таємниця твого обличчя»). Відтворення в ній найтонших порухів інтимних переживань, глибоке розкриття внутрішнього світу ліричного героя («Був день, коли ніхто не плаче...», «Сріблиться дощ...», «Дзвенить у зорях небо чисте...»). Майстерність поетичної мініатюри, яскравих порівнянь та метафор. Моральне обличчя ліричної героїні («Коли ми йшли удвох з тобою...»).</p> <p>Пісенна творчість Д. Павличка, його творча співпраця з українськими композиторами</p>	3	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> найосновніші відомості про поета; <i>уміє</i> про них узагальнено розповісти; <i>називає</i> його поетичні збірки; <i>характеризує</i> основні мотиви його громадянської та інтимної лірики, поетичні образи, художні засоби; <i>уміє</i> виокремлювати найактуальніші з них, <i>пояснює</i> свій вибір;</p> <p><i>розповідає</i> про популярність пісенної лірики поета, <i>пояснює</i> причину її популярності</p>	<p>Живопис і музика М. Чюрльоніса. Музика О. Білаша, З. Слободян, Л. Дичко та ін. на слова Д. Павличка</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Вірш «Два кольори» його спорідненість із «Піснею про рушник» А. Малишка. Національний колорит поетичних образів у вірші, роль антитези.</p> <p>Цикл поезій «Покаянні псалми», самоаналіз у ньому власного життя, своєї душі й долі (вірш «Це Ти створив мене таким...»).</p> <p>Особливості поетичного стилю Д. Павличка. Місце поета в українській літературі. Переклади ним сонетів зі світової літератури.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про сонет</p>		
<p style="text-align: center;">Ліна КОСТЕНКО</p> <p style="text-align: center;">«Пастораль ХХ сторіччя», «Доля», «Страшні слова, коли вони мовчать...» «Українське альфреско», «Життя іде і все без коректур...», «Вже почалось, мабуть, майбутнє...», «Я вранці голос горлиці люблю...», «Світлий сонет», «Хай буде легко. Дотиком пера...», «Недумано, негадано...», «Маруся Чурай»</p> <p>Життєвий і творчий шлях поетеси. Огляд творчості (основні збірки: «Проміння землі», «Вітрила», «Мандрівки серця», «Над берегами вічної ріки», «Неповторність», «Сад нетанучих скульптур», Вибране).</p> <p>Поєднання епічності розповіді з ліричними переживаннями при відтворенні трагічного епізоду як жорстоке й болюче відлуння останньої війни в поезії «Пастораль ХХ сторіччя». Оригінальність жанру, досягнення експресивності за допомогою рубаної і влучної короткої фрази, зорових зображувально-виражальних засобів.</p> <p>Ліна Костенко про призначення поета й поезії, про відповідальність митця перед народом («Доля», «Страшні слова, коли вони мовчать...»)</p>	6	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Вивчити напам'ять вірш «Два кольори»</p> <p><i>Розвиток естетичного смаку, відчуття краси форми і змістової глибини поетичного образу. Формування національної свідомості громадянина України</i></p>	<p>Жанр сонета у світовій літературі (Ф. Петрарка, В. Шекспір та ін.)</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> про життя і творчість Л. Костенко; <i>уміє</i> характеризувати її творчість у порівнянні з іншими поетами; <i>називає</i> поетичні збірки; <i>закріплює</i> навички аналізування ліричного твору, його образної системи, художніх засобів, провідних мотивів;</p> <p><i>уміє</i> дати загальну характеристику творчості Л. Костенко</p>	<p>Музика З. Слободян, О. Богомолець на слова Л. Костенко</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Афористичність мови. Ліричний роздум про значення слова в житті людини, суть мистецтва.</p> <p>Українські фольклорні типи, їхнє новітнє пересмислення у вірші «Українське альфреско». Образи-архетипи як атрибути української свідомості.</p> <p>Роздуми поетеси про суть життя, призначення людини на землі та її творчої праці, про невмирущі моральні цінності у віршах-медитаціях «Життя іде і все без коректур...», «Вже почалось, мабуть, майбутнє...».</p> <p>Майстерність і оригінальність пейзажної лірики (цикли «Осінні карнавали», «Невидимі причали»). Зорові й слухові образи («Двори стоять у хуртовині айстр...»). Майстерність поетичної мініатюри («Я вранці голос горлиці люблю...»), обрамлення в поезії.</p> <p>Інтимна лірика поетеси. Глибина і щирість почуттів ліричного героя («Світлий сонет»). Асоціативні роздуми про кохання в циклі «Летючі катрени» (поетичні мініатюри «Хай буде легко. Дотиком пера...», «Недумано, негадано...»). Образотворчі засоби вираження почуттів ліричного героя.</p> <p>Незнищенність історичної пам'яті народу (поема-балада «Скіфська одиссея», драматична поема «Дума про братів неазовських», історичний роман у віршах «Берестечко»).</p> <p>«Маруся Чурай» — найпомітніше явище в українській літературі ХХ ст. Особливості жанру (історичний роман у віршах). Фольклорна та історична основа твору. Його композиція, патріотичний зміст. Духовне життя нації крізь призму нещасливого кохання. Любов і зрада, пісня й історія, митець і суспільство, індивідуальна свобода людини — найосновніші сюжетні лінії твору. Філософські роздуми над історичним минулим</p>	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> визначати жанр «Марусі Чурай», історично-фольклорну основу твору; <i>коментує</i> особливості сюжету, композиції; словесно <i>створює</i> образний портрет Марусі; <i>порівнює</i> цей образ з іншими, спираючись на приклади з тексту; <i>висловлює</i> своє ставлення</p>	<p>Доба козаччини, Хмельниччини (<i>історія України</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>народу, художнє осмислення ролі митця й пісні в його житті, вічна проблема вірності й зради. Глибоке розкриття внутрішнього світу героїні. Інші образи у творі.</p> <p>Афористичність мови.</p> <p>Особливості поетичного стилю Л. Костенко: філософічність, історизм мислення, інтелектуалізм, публіцистичність, громадянський і патріотичний пафоси.</p> <p>ТЛ: катрен, пастораль, поглиблення поняття про літературні жанри, роман у віршах, образ-архетип</p>		
<p style="text-align: center;">Іван ДРАЧ</p> <p style="text-align: center;">«Лист до калини...», «Балада про соняшник», «Крила» (повторення)</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Представник інтелектуальної лірики, невтомний шукач нового змісту і нової форми в поезії. Основні збірки: «Соняшник», «Протуберанці сонця», «Балади буднів», «Корінь і крона», «Сонце і слово», «Теліжинці», «Вогонь з попелу» та ін. Художнє осмислення в них проблем буття українського народу у ХХ ст.</p> <p>Усвідомлення свого родового коріння («Лист до калини, залишеної на рідному лузі в Теліжинцях»). Використання традиційного народного символу для розкриття сучасних проблем життя.</p> <p>Фантастична поема-трагедія «Ніж у сонці» (уривок «Українські коні під Парижем»). Роздуми над долею людства та України в атомний вік («Чорнобильська мадонна»). Оригінальність жанру. Звернення до жанру балади, його переосмислення. Поетизація в ній звичайних, буденних явищ життя («Балада про вузлики»). Художня деталь у творі</p>	2	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>до вчинків героїв, їхнього морального вибору; <i>пише</i> творчу роботу на проблемну тему; <i>визначає</i> особливості поетичного стилю Л. Костенко.</p> <p>Вивчити напам'ять уривок з «Марусі Чурай» (на вибір)</p> <p><i>Виховання почуття відповідальності за вчинки, усвідомлення права на власний моральний вибір. Розвиток духовних якостей</i></p>	<p>Пісні Марусі Чурай (повторення)</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні відомості про творчість поета, <i>називає</i> його збірки, їх проблематику; <i>пригадує</i> основні ознаки жанру балади, <i>уміє</i> порівняти її класичний взірець із баладами І. Драча; <i>шліфує</i> навички аналізування поетичного твору; <i>пояснює</i> власне розуміння образів-символів; <i>розуміє</i> умовність, метафоричність художнього втілення головних ідей, <i>уміє</i> пояснювати це на прикладах із творів; <i>висловлює</i> власні роздуми про людей одержимих, крилатих і прагматично обмежених, приземлених</p>	<p>Поезія В. Вітмена, П. Верлена, Р. М. Рільке, Ф. Гарсія Лорки (світова література)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Поетичний роздум про суть мистецтва, процес творчості («Балада про соняшник»). Оригінальність образів. Майстерність верлібру. Використання символів (сонця, соняшника).</p> <p>Роздуми про справжнє покликання людини в житті та її обивательське існування (новорічна балада «Крила»).</p> <p>Особливості поетичного стилю І. Драча.</p> <p>Іван Драч як поет-новатор в українській літературі. Широке використання художніх прийомів світової модерністської поезії.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про баладу</p>		
<p>Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ</p> <p>«У синьому небі я висіяв ліс...», «Сеньйорито акаціє, добрий вечір...», «Прилетіли коні — ударили в скроні...», «Чорна райдуга»</p> <p>Стисла розповідь про поета, прозаїка, кіномитця. Основні збірки: «Атомні прелюди», «Сто поезій», «На срібнім березі», «Губами теплими і оком золотим», «Цю жінку я люблю» та ін.</p> <p>Збірка інтимної лірики «Цю жінку я люблю». Уселюдські та національні мотиви крізь призму «інтимного самозосередження». Вируюча пристрасть, несподівана асоціативність, буйна фантазія, образна деталь поезії М. Вінграновського. Глибинне відчуття пракоренів, почуття любові до світу, до жінки. Майстерне використання образної деталі, оксиморона «У синьому небі я висіяв ліс...», «Сеньйорито акаціє, добрий вечір...», «Прилетіли коні — ударили в скроні...», «Чорна райдуга»). Фольклорні мотиви в поезії митця.</p> <p>ТЛ: оксиморон</p>	2	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>визначає особливості поетичного стилю І. Драча, його місце в історії літератури.</i></p> <p>Вивчити напам'ять «Баладу про соняшник».</p> <p><i>Усвідомлення філософських категорій доброти, широти світогляду і світосприйняття, моральних переваг творчої, душевно щедрої людини</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні відомості про творчу спадщину митця; <i>уміє</i> характеризувати ідейно-стильові особливості поезії М. Вінграновського; <i>виокремлює і пояснює</i> образотворчі засоби поетичної мови, засоби фольклорної поетики; <i>визначає</i> віршові розміри; <i>виокремлює і коментує</i> національні і вселюдські мотиви, <i>відшукує</i> образну деталь, <i>пояснює</i> її роль; <i>висловлює</i> власне ставлення до розглянутих поезій.</p> <p>Вивчити на пам'ять вірш (<i>на вибір</i>). Уміти пояснити цей вибір.</p> <p><i>Усвідомлення специфіки ліричного са-мовираження творчою людиною, великого значення почуття любові. Розвиток асоціативного мислення</i></p>	<p>Поезії М. Вінграновського, вивчені в попередніх класах («Ходімте в сад...», «Сама собою річка ця тече...»)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">Борис ОЛІЙНИК «Пісня про матір», «Крило»</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Основні збірки: «Б'ють у крицю ковалі», «Рух», «Сива ластівка», «У дзеркалі слова» та ін. Образ матері як наскрізний у творчості поета. Оригінальність поетичних переживань («Мамо, вечір догора...», «Мати наша — сива горлиця...»). Мелодійність поезій, які стали народними («Пісня про матір»). Роль діалогу між матір'ю й дітьми у вираженні основної думки. Образне осмислення проблеми «людина і природа» в поемі «Крило». Протиставлення чесного, доброго юнака жорсткої, бездуховній людині. Розкриття внутрішнього світу персонажів.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про ліричні жанри (пісню)</p>	2	
<p style="text-align: center;">Ірина ЖИЛЕНКО «І світла алея», «За золотими вікнами зірок»</p> <p>Стисла розповідь про поетесу. Основні збірки: «Соло на сольфі», «Вікно у сад», «Дім під каштаном», «Ярмарок чудес» та ін. Сповідальність, камерність, інтимна філософічність лірики поетеси. Світ жіночої душі.</p> <p>Шістдесятництво кризь призму сьогодення і вічних понять честі, чесності, любові («І світла алея», «За золотими вікнами зірок»)</p>	2	
<p style="text-align: center;">ПОСТШІСТДЕСЯТНИЦТВО «Київська школа» поетів <i>(огляд)</i></p> <p>Ідейно-естетичні пошуки з-поміж поетів-постшістдесятників. Опозиційність до влади, соцреалізму, позаідеологічність, уникнення соціальної заангажованості</p>	2	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти життя й творчості митця, називати його збірки; <i>аналізує</i> поезії Б. Олійника; <i>визначає</i> її мотиви, <i>характеризує</i> образи, <i>пояснює</i> художні засоби.</p> <p>Вивчити напам'ять «Пісню про матір».</p> <p><i>Усвідомлення значущості гармонійних стосунків батьків і дітей, необхідності гармонійного зв'язку людини з природою</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти з життя і творчості поетеси; <i>закріплює</i> набуті навички аналізу поетичного тексту, <i>уміє</i> визначати основні мотиви, провідний пафос поезій; <i>описує</i> словесний портрет ліричної героїні, яким він склався в уяві читача.</p> <p>Вивчити напам'ять «І світла алея».</p> <p><i>Розвиток творчих здібностей, уяви, фантазії</i></p>	<p>Традиції східної лірики в доробку поетеси.</p> <p>Поезії І. Жиленко, вивчені в попередніх класах («Жарптиця», «Гном у буфеті»)</p>
<p>Учень (учениця): <i>пригадує</i> поезію «шістдесятників», їхні провідні мотиви, теми, <i>зіставляє</i> її з поезією постшістдесятників; <i>має</i> загальне уявлення</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Творчість поетів-естетів (Ігор Калинець), поетів «київської школи»: Василя Голобородька («Балада про кривавих солов'їв», «Наша мова», «Самовбивці»), Миколи Воробйова («Ліс»), Віктора Кордуна («Весною повертаються з вірію...») та ін.</p> <p>З поетичного доробку І. Калинця (цикли поезій «Калинова сопілка», «Веселка», зб. «Тринадцять аналогій», «Слово триваюче» та ін.).</p> <p>Верлібр як універсальна форма творчості поетів. Осягнення життя, світу, людини через метафору.</p> <p>Загальна характеристика поезії І. Калинця та В. Голобородька. Особливості їхнього оригінального стилю: архетипність образів, фольклорна символіка, асоціативність, філософічність. Василь Голобородько — поет-філософ. Прадавній світ української казки, пісні, обряду, екзистенційні проблеми часу крізь призму власних відчуттів (зб. «Ікар на метеликових крилах», «Калина об Різдві», «Посівальник»)</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про верлібр</p>		
<p style="text-align: center;">Василь СТУС</p> <p>«О земле втрачена, явися...», «На колимськiм морозі калина...», «Мені зоря сіяла нині вранці...», «Господи, гніву пречистого...», «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...», «Як добре те, що смерті не боюсь я...», «Посоловів од співу сад...», «У порожній кімнаті»</p> <p>Життєвий і творчий шлях поета, який став символом незламного духу, людської гідності. Основні збірки: «Зимові дерева», «Палімпсести», «Веселий цвинтар», «Свіча в свічаді». Посмертна збірка «Дорога болю».</p> <p>Загальний огляд творчості. Узагальнені образи крізь призму індивідуальної долі. Основні тематично-проблемні лінії: душа людини «перед вічністю високого неба» (відчуження від світу, проблема</p>	4	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>про «київську школу» поетів; <i>уміє</i> прокоментувати ідейно-стильові особливості їхніх творів;</p> <p><i>має</i> загальне уявлення про поезію І. Калинця та В. Голобородька; <i>уміє</i> проаналізувати один із віршів кожного автора</p>	<p>Поезії І. Калинця, вивчені в 6 класі</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> трагічну долю поета; <i>уміє</i> характеризувати його творчість; <i>визначає</i> її провідні мотиви, ідеї; <i>аналізує</i> образи-символи</p>	<p>Поезія Р. М. Рільке, Т. С. Еліота, Ф. Гарсія Лорки, Б. Пастернака, М. Цветаєвої (світова література)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>вибору, стан трагічної самотності й активної дії, формування особистості), атмосфера розтлінного духу тоталітарної системи (Україна-мрія і Україна знищена, скорена).</p> <p>Патріотичні мотиви в ліриці В. Стуса, образ України («О земле втрачена, явися...»). Образ-символи рідного краю, незабутні картини української природи.</p> <p>Болісні роздуми ліричного героя над долею людини на чужині, над трагічною долею України («На колимським морозі калина...»).</p> <p>Філософські роздуми ліричного героя про смисл людського життя («Мені зоря сіяла нині вранці...»). Поетичний образ зорі у вірші, його глибокий ідейний зміст. Майстерне володіння верлібром.</p> <p>Утвердження активної життєвої позиції, мужності й сили духу ліричного героя, його духовний стоїцизм («Господи, гніву пречистого...», «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...», «Як добре те, що смерті не боюсь я...»). Екзистенційні мотиви у творах.</p> <p>Інтимна лірика поета, болісні спогади про рідню, мотиви самотності («Посоловів од співу сад...», «У порожній кімнаті»). Засоби передачі психологічного стану ліричного героя.</p> <p>Василь Стус — перекладач.</p> <p>Особливості поетичного стилю В. Стуса.</p> <p>Поезія В. Стуса — зразок «стойкої» поезії у світовій ліриці. Місце поета в історії української літератури, співзвучність його творчості зі світовою поезією.</p> <p>ТЛ: екзистенційні ідеї в художньому творі, метафора (<i>поглиблено</i>)</p>	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>шлифує</i> навички порівняльного аналізу поезії В. Стуса і В. Симоненка за тематикою чи образами (наприклад, образ України); самостійно <i>аналізує</i> вірші поета; <i>висловлює</i> власні роздуми з приводу порушених у них проблем; <i>уміє</i> визначати особливості поетичного стилю В. Стуса; виконувати творчу роботу на публіцистичну тему за поетичною цитатою.</p> <p>Вивчити напам'ять один із віршів: («Мені зоря сіяла нині вранці...» чи «Як добре те, що смерті не боюсь я...»).</p> <p><i>Виховання рис «стойцизму», активної життєвої позиції.</i> <i>Усвідомлення поняття честі, людської гідності, мужності, сили духу</i></p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">ПРОЗА</p> <p>Інтенсивний розвиток малої прози в другій половині ХХ ст. (твори В. Дрозда, Є. Гуцала, Вал. Шевчука, Гр. Тютюнника, А. Дімарова та ін.). Дальший розвиток роману (Г. Тютюнник, О. Гончар, М. Стельмах). Історична романістика (П. Загребельний, Ю. Мушкетик та ін.). Продовження традицій «химерної прози» (В. Земляк) та українського бароко (Вал. Шевчук). Еміграційна література цього періоду (В. Барка та ін.)</p>	1	
<p style="text-align: center;">Григорій ТЮТЮННИК</p> <p style="text-align: center;">«Вир» (огляд)</p> <p>Життєвий і творчий шлях письменника.</p> <p>Роман «Вир» — реалістична картина життя українського народу напередодні та під час Другої світової війни. Колоритні національно виразні характери у творі (Тимко Вихор, Гамалія, Дорош, Гнат Рева, Орися). Поєднання реалістичних і романтичних засобів зображення. Символічний зміст назви роману. Висока художня майстерність письменника</p>	2	
<p style="text-align: center;">Олесь ГОНЧАР</p> <p style="text-align: center;">«Людина і зброя», «Полігон» (із роману «Тронка»), «Залізний острів», «За мить щастя», «Собор»</p> <p>Життєвий і творчий шлях митця. Творчий злет у 1960-і роки. Його громадянська і життєва позиція, роль у духовному відродженні нації. Романтичність світобачення.</p> <p>Загальна характеристика доробку Гончара-романтика. Рання творчість письменника (оповідання, новели, поезія).</p> <p>Романи «Прапороносці», «Циклон», «Людина і зброя», «Тронка», «Твоя зоря» та ін.</p>	5	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): має загальне уявлення про розвиток української прози в 1960–1990-х роках, називає її найголовніших представників за темами та жанрами</p>	<p>Живопис К. Білокур, М. Примаченко (образотворче мистецтво)</p>
<p>Учень (учениця): знає основні факти про життя і творчість письменника; має загальне уявлення про роман «Вир», виокремлює його проблематику; характеризує образи, майстерність мови твору</p>	<p>Твори зарубіжних письменників про Другу світову війну</p>
<p>Учень (учениця): знає основні факти з життя письменника; дає загальну характеристику його творчості; називає основні твори</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин
<p>Роман «Людина і зброя». Правдиве змалювання трагічного початку війни, колоритні образи молодих воїнів зі студентського батальйону (Богдан Колозовський, Степура, Духнович та ін.), їхній патріотизм, стійкість у боротьбі з фашистами. Гуманістичний пафос роману, висока художня майстерність (описи природи, листи, батальні сцени, діалоги, авторські відступи-роздуми). Ідейний зміст назви твору.</p> <p>Роман у новелах «Тронка» («Полігон»). Глибокий ідейний зміст назви твору, оригінальність жанру.</p> <p>Новела-засторога «Залізний острів» із роману. Символіка танку юних Віталіка і Тоні на розпеченій палубі затонулого крейсера. Майстерне відтворення чистоти справжніх людських почуттів.</p> <p>Олесь Гончар — новеліст, майстер відтворення внутрішнього світу героїв (ранні новели «Модри Камень», «Ілонка»).</p> <p>Художнє осмислення краси людських почуттів та філософії миті людського щастя у новелі «За мить щастя». Образи Сашка Діденка та Лорі, художні засоби їх зображення.</p> <p>Проблемно-філософський роман «Собор», драматична історія видання твору. Символічний зміст назви та багатопроblemність роману (роль духовного начала і краси в житті людини, осуд бездуховності, історична пам'ять народу, добро і зло в житті). Особливість сюжету й композиції твору, образи-персонажі. Проблема національного нігілізму, моральної нищості, душевної пустоти в образі Володьки Лободи. Філософські та публіцистичні відступи про смисл буття, екологію природи й душі. Місце роману з-поміж інших соцреалістичних творів доби.</p> <p>Особливості стилю О. Гончара: лірико-філософський струмись, романтичний пафос, естетизм.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про індивідуальний стиль письменника, роман та його різновиди</p>	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p><i>знає</i> зміст роману «Людина і зброя», <i>характеризує</i> його головних героїв, гуманістичний пафос, ідейний зміст; <i>уміє</i> визначати новелістичний жанр; <i>виокремлює</i> провідні ідеї, <i>розкриває</i> їх, спираючись на текст, <i>визначає</i> основний пафос новел; <i>відшукує</i> і <i>пояснює</i> в них роль кольорової гами, прояви романтичного в стильовій палітрі;</p> <p><i>аналізує</i> роман «Собор», <i>знає</i> його зміст, <i>визначає</i> проблематику; <i>розповідає</i> про драматичну історію видання твору; <i>характеризує</i> головні персонажі; <i>розкриває</i> символічний смисл назви твору; <i>визначає</i> особливості художнього стилю письменника.</p> <p><i>Усвідомлення філософської сутності щастя людини, його відносності й короткочасності. Усвідомлення небезпеки цивілізаційних процесів, здатності людини зберегти свою сутність, почуття. Турбота про збагачення свого духовного світу</i></p>	<p>О. Довженко. «Україна в огні»</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">Григор ТЮТЮННИК</p> <p style="text-align: center;">«Три зозулі з поклоном», «Оддавали Катрю»</p> <p>Стисла розповідь про письменника. Основні збірки: «Зав'язь», «Деревій», «Батьківські пороги», «Коріння».</p> <p>Вічна тема «любовного трикутника» в новітній інтерпретації (новела «Три зозулі з поклоном»). Образ любові як утілення християнської цінності, яка вивищує людину над буденністю, очищає її душу. Звеличення благородних людських почуттів, чесності й порядності в житті. Зміщення часових площин як художній засіб. Роль художньої деталі в розкритті характеру, ідеї. Порухення гострих морально-етичних проблем у творах, зображення складних родинних сосунків (оповідання «Оддавали Катрю»).</p> <p>Особливості художнього стилю Гр. Тютюнника, «суророго реаліста», «живописця правди» (<i>О. Гончар</i>). Спорідненість стилів Гр. Тютюнника та В. Шукшина.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про новелу, художню деталь</p>	3	
<p style="text-align: center;">Валерій ШЕВЧУК</p> <p style="text-align: center;">«Дім на горі» (<i>повість-преамбула</i>)</p> <p>Життя і творчість митця. Особливості світобачення, громадянська позиція. Зв'язок із давньою українською літературою. Використання традицій українського бароко, міфопоетичних образів у художньому творі.</p> <p>Тематико-жанрова різноманітність великої прози: історичний роман-притча («На полі смиренному»), роман-балада («Дім на горі»), роман-триптих («Три листки за вікном»), філософський роман («Птахи з невидимого острова»).</p>	4	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні відомості про письменника; <i>пригадує</i> його твори, вивчені раніше; <i>розвиває</i> навички аналізування новели, визначення теми твору, його жанру, провідної думки, характеристики образів, художніх засобів, особливостей композиції; <i>уміє висловлювати</i> власні роздуми про поведінку героїв і проблеми, порушені у творах прозаїка; <i>визначає</i> особливості художнього стилю Гр. Тютюнника; <i>коментує</i> висловлювання О. Гончара про письменника.</p> <p><i>Виховання краси почуттів, християнських взаємин між людьми. Усвідомлення високого сенсу почуття любові, уміння берегти її й цінувати</i></p>	<p>Твори Гр. Тютюнника, вивчені в попередніх класах («Дивак», «Климко»).</p> <p>Новели і повісті В. Шукшина (<i>світова література</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні відомості про письменника, про жанрово-тематичну різноманітність його творчості; <i>повторює</i> відомості про епоху бароко та її культуру;</p>	<p>Екзистенційна проза А. Камю, Ж.-П. Сартра, В. Голдінга (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p>Інші твори Вал. Шевчука, їхні особливості, апокаліпсичні мотиви (повість «Початок жаху», роман «Юнаки з огненної печі» та ін.). Сучасні модерні драми («Вертеп», «Сад божественних пісень»). Автобіографічні мемуарні твори («На березі часу»).</p> <p>Філософсько-міфологічна основа роману-балади «Дім на горі» (повість-преамбула та збірка новел «Голос трави»). Особливості композиції. Демонологічні мотиви. Використання традицій європейської балади (сюжет кохання жінки й демонічної сили, трагізм). Розгалуженість сюжету. Барокове поєднання високого (духовного) і низького (буденного): дім на горі як фортеця нашої духовності, душі; підніжжя гори як поле боротьби добра і зла, світла і темряви. Художні деталі й символи у творі, їхня роль. Барокові притчові мотиви й символи (самотність, роздвоєння людини, блудний син, дорога). Жіноче й чоловіче начало у творі. Глибокий психологізм у розкритті внутрішнього світу героїв. Майстерність у використанні біблійних образів і народних легенд.</p> <p>Значення творчості Вал. Шевчука в розвитку української літератури. Особливості його стилю.</p> <p>ТЛ: бароко, притчовість, символічність, поглиблення поняття про баладу (роман-балада)</p>		
<p>УКРАЇНЬСКА ІСТОРИЧНА ПРОЗА</p> <p>Українська історична проза в лещатах радянської ідеології, довгий шлях до читачів творів З. Тулуб. Історичні твори П. Загребельного, Р. Іванчука, Ю. Мушкетика, І. Білика, В. Малика, Р. Федоріва та ін.</p>	1	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>знає зміст роману-балади «Дім на горі»; <i>аналізує</i> особливості композиції, символічні образи, риси бароко у творі</p>	<p>Епоха бароко та її культура. Біблія. Українська демонологія</p>
<p>Учень (учениця): називає основні твори української літератури на історичні теми другої половини ХХ ст.</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">Павло ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ «Диво» <i>(скорочено)</i></p> <p>Життя і творчість митця. Загальна характеристика творчості. Історичні романи письменника як правдиві художні документи з минулого нашого народу. Актуальні проблеми сучасності в інших творах письменників («Розгін», «Південний комфорт», «Брухт»).</p> <p>Роман «Диво», історична основа й художній вимисел у творі. Тема незнищенності пам'яті народу та його мистецьких звершень. Оригінальність композиції (розгортання дії в різних часових вимірах).</p> <p>Софія Київська як історична пам'ятка та художній символ. Образ Сивоока (проблема творчого начала в людині, свободолюбства, людської гідності). Князь Ярослав Мудрий (проблема влади і людини). Образи вченого-патріота Гордія Отави та його сина Бориса. Проблема життєвого вибору людини. Інші наскрізні проблеми твору (людина-творець, людина в процесі самопізнання та самоствердження).</p> <p>Літературознавчі праці, есе («Неложними устами») митця.</p> <p>Місце П. Загребельного в історії української літератури. Особливості його художнього стилю.</p> <p>ТЛ: історична правда і художній вимисел (<i>повторення</i>)</p>	3	
<p style="text-align: center;">ДРАМАТУРГІЯ</p> <p>Криза в розвитку української драматургії й театру. Окремі помітні явища в драматургії: драми на морально-етичні теми О. Коломійця («Дикий Ангел»), В. Врублевської, Я. Стельмаха</p>	2	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> основні факти життя і творчості П. Загребельного; <i>має</i> загальне уявлення про його основні твори, зокрема історичні романи;</p> <p>самостійно <i>читає</i> роман «Диво», <i>знає</i> його зміст; <i>характеризує</i> особливості його композиції, <i>уміє</i> виокремити історичну достовірність і художній домисел; <i>шліфує</i> навички аналізування образів-персонажів, <i>пояснює</i> ідейний зміст; <i>уміє</i> розглядати порушені у творі проблеми крізь призму героїв; <i>удосконалює</i> вміння обґрунтовувати власну думку прикладами з художнього тексту; <i>визначає</i> особливості стилю письменника.</p> <p><i>Розвиток уміння бачити через наскрізні проблеми твору власні. Формування інтересу до національної історичної романістики</i></p>	<p>Софійський собор у Києві (<i>архітектура</i>)</p>
<p>Учень (учениця): <i>має</i> загальне уявлення про кризові явища в українській драматургії другої половини ХХ ст., її окремі успіхи; <i>має</i> загальне уявлення про драму «Дикий Ангел» О. Коломійця, <i>розкриває</i> актуальність її проблематики, образів, ідейний смисл назви твору</p>	

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">Ярослав СТЕЛЬМАХ «Синій автомобіль»</p> <p>Короткі відомості про письменника та його твори.</p> <p>Зображення в трагікомедії «Синій автомобіль» духовної і творчої кризи письменника. Особливості сюжету й композиції. Спогади митця про власне життя. Причини творчих невдач письменника через небажання збагнути складнощі сучасного життя. Постмодерністські мотиви у творі.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про драматичний твір (трагікомедія)</p>		
<p style="text-align: center;">СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА <i>(огляд)</i></p> <p>Історична картина літературного процесу в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Стильове й тематичне оновлення української літератури. Виникнення нових літературних угруповань: Бу-Ба-Бу, ЛуГоСад, «Пропала грамота», «Нова дегенерація», АУП (Асоціація українських письменників) та ін. Сучасні часописи та альма-нахи.</p> <p>Твори Г. Пагутяк, Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука, В. Слапчука, В. Махна, Є. Пашковського та ін. Неоавангардистські, постмодерні пошуки в сучасній українській літературі. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 1990-х років. Зв'язок зі світовим постмодернізмом: поєднання різних художніх систем, синтезу мистецтва з антимистецтвом, елітарної і «масової» культур, карнавального, сміхового та серйозного ставлення до дійсності</p>	3	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> зміст трагікомедії «Синій автомобіль», <i>пояснює</i> особливості жанру твору, причини творчих невдач головного героя п'єси.</p> <p><i>Усвідомлення необхідності вміння виживати в сучасному складному світі</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>уміє</i> дати загальну характеристику особливостям літературного процесу в Україні наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.; називає сучасних письменників; самостійно ознайомлюється з їхніми творами;</p> <p><i>розуміє й пояснює</i> вияв постмодернізму в українській літературі, <i>розкриває</i> його суть, <i>називає</i> найвідоміших представників.</p> <p><i>Розвиток уміння бачити й розуміти особливості свідомості сучасної людини. Формування сучасного погляду на світ і людину в ньому</i></p>	<p>Пробудження національної свідомості народу, його історичної пам'яті, утворення незалежної Української держави (<i>історія України</i>).</p> <p>Й. Бродський, У. Еко, Дж. Фаулз, М. Кундера, М. Павич (<i>світова література</i>)</p>

Зміст навчального матеріалу	К-ть годин	
<p style="text-align: center;">РОСІЙСЬКІ ПОЕТИ ПРО УКРАЇНУ ТА ЇЇ КУЛЬТУРУ (огляд)</p> <p>Українська тематика у творах Миколи Ушакова («Стихи о Шевченко», «Старый Киев», «П. Г. Тычине»), Леоніда Вишеславського («Это украинское село...», «Песня над полем плывет, и вздыхает...», «Мова»), Бориса Чичибабіна («Приготовление борща», «Проклятие Петру», «С Украиной в крови...», «Тарас») та Леоніда Кисельова («В пятьдесят втором, холодном, трудном...», «Я позабуду все обиды...», «Цари», «Стихи о Тарасе Шевченко», «Луна позолотила иней...», «Дом Шевченко», «Язык не может сразу умереть...»)</p>	2	
<p style="text-align: center;">ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ</p> <p>Ознайомлення з письменниками-земляками та їхніми творами</p>	2	
<p style="text-align: center;">УЗАГАЛЬНЮЮЧЕ ПОВТОРЕННЯ Вершинні досягнення української літератури</p> <p>Бесіда, дискусія, конференція про вершинні досягнення української літератури, зосередження уваги на ідейно-художніх особливостях, новаторстві письменників на тлі відповідного відрізка часу: «Слово про Ігорів похід», Г. Сковорода, «Енеїда» І. Котляревського, «І мертвим, і живим...» та «Великий льох» Т. Шевченка, «Чорна рада» П. Куліша, «Мойсей» І. Франка, «Земля» О. Кобилянської, «Лісова пісня» Лесі Українки, «Intermezzo» М. Коцюбинського, «Соняшні кларнети» П. Тичини, «Поza межами болю» О. Турянського, «Маруся Чурай» Л. Костенко, «Дім на горі» Вал. Шевчука та ін. Твори українських письменників у контексті світового літературного процесу</p>	4	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Додатки: Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> про ставлення російських поетів до історії українського народу, його культури та звичаїв</p>	
<p>Учень (учениця): <i>знає</i> про письменників-земляків та їхні твори; <i>читає</i> їхні твори, <i>висловлює</i> власну оцінку. <i>Виховання шанобливого ставлення до людей творчих професій</i></p>	
<p>Учень (учениця): <i>проводить</i> дискусію, бесіду чи конференцію за проблемами розвитку української літератури; <i>визначає</i> її вершинні досягнення; <i>висловлює</i> власні міркування про вивчені твори. <i>Закріплення вміння виокремлювати явища одиничні, конкретні серед загальних, робити узагальнення</i></p>	

Для додаткового (самостійного) читання

- Тичина П.* «Ой не крийся, природо, не крийся», «Енгармонійне», «Пастелі», «Дума про трьох вітрів», «І Бєлий, і Блок», «Мадонно моя...»
- Зеров М.* Поезії, переклади
- Клен Ю.* Поезії, поеми, «Спогади про неокласиків»
- Филипович П.* Поезії
- Свідзинський В.* Поезії
- Плужник Є.* Поезії, «Галілей», «Канів»
- Бажан М.* «Гофманова ніч», «Сліпці», «Нічні концерти»
- Хвильовий М.* «Повість про санаторійну зону», «Дорога й ластівка», «Сентиментальна історія», «Синій листопад», «Вальдшнепи»
- Яновський Ю.* «Голлівуд на березі Чорного моря», «Байгород», «Чотири шаблі»
- Сенченко І.* «Савка», «Із записок»
- Підмогильний В.* «Невеличка драма», «Повість без назви...», оповідання
- Косинка Г.* «Змовини», «Гармонія», «Місячний сміх»
- Куліш М.* «Народний Малахій», «Маклена Граса», «Патетична соната»
- Домонтович В.* «Доктор Серафікус», «Романи Куліша», «Аліна і Костомаров», «Дівчина з ведмедиком», «Болотяна Лукроза», оповідання.
- Йогансен М.* Поезії, «Подорож доктора Леонардо та його коханки Альчести у Слобожанську Швейцарію»
- Михайличенко Г.* «Блакитний роман»
- Любченко А.* «Вертеп», оповідання
- Слісаренко О.* «Чорний ангел»
- Гуменна Д.* «Діти Чумацького шляху», «Мана», «Дар Евдотей»
- Довженко О.* «Земля», «Щоденник», «Ніч перед боєм»
- Антонич Б.-І.* Поезії, «На другому березі»
- Маланюк Є.* Поезії, «Нариси з історії нашої культури»
- Бобинський В.* Поезії
- Гординський С.* Поезії
- Катря Гриневичева.* «Шоломи в сонці», «Шестикрилець»
- Наталена Королева.* «Предок», «1313», «Сон тіні»
- Ірина Вільде.* Новели, оповідання
- Лівцицька-Холодна Н.* Поезії
- Лятуринська О.* Поезії
- Дараган Ю.* Поезії
- Стефанович О.* Поезії
- Багряний І.* «Сад Гетсиманський», «Людина біжить над прірвою»

Осьмачка Т. «Старший боярин», «Ротонда душогубців», «План до двору»

Самчук У. «Волинь», «Морозів хутір» (перша частина трилогії «Ост»), «Юність Василя Шеремети»

Певний Б. «Змова», «Дійство у п'ятому вимірі»

Симоненко В. Поезії

Драч І. Поезії

Вінграновський М. Зб. «Цю жінку я люблю»

Павличко Д. Зб. «Таємниця твого обличчя», «Покаянні псалми»,

Жиленко І. Поезії

Костенко Л. Поезії, «Берестечко», «Сніг у Флоренції», «Дума про трьох братів неазовських»

Гончар О. «Тронка», «Модри Камень», «Ілонка», «Гори співають», «Берег любові», «Твоя зоря»

Стельмах М. «Дума про тебе», «Чотири броди»

Тютюнник Гр. Новели, оповідання

Калинець І. Поезії

Голобородько В. Поезії, зб. «Українські птахи в українському краєвиді»

Воробйов М. Поезії

Кордун В. Поезії

Мовчан П. Поезії

Герасим'юк В. Поезії

Римарук І. Поезії

Нечерда Б. Поезії

Талалай Л. Поезії

Мойсієнко А. Поезії

Стус В. Поезії, листи

Земляк В. «Лебедина згряя», «Зелені млини»

Дрозд В. «Катастрофа», «Самотній вовк», «Листя землі», «Пришестя»

Луцало Є. «Позичений чоловік», оповідання

Загребельний П. «Роксолана», «Брухт», «Тисячолітній Миколай».

Шевчук В. «Дім на горі» (*повністю*), «На полі смиренному», «Юнаки з огненної печі»

Іваничук Р. «Черлене вино», «Журавлиний крик

Дімаров А. «Містечкові історії», «Ідол», «Його сім'я»

Барка В. Зб. «Океан», «Жовтий князь»

Мушкетик Ю. «Яса», «Гетьманський скарб», «Брат на брата»

Андрухович Ю. Поезії, «Рекреації», «Перверзії», «Дванадцять обручів»

Жовна О. Оповідання, повісті
Кононенко Є. «Імітація», «Ностальгія», оповідання
Пагутяк Г. «Записки білого пташка», «Захід сонця в Урожі», «Королівство», «Урізка готика» та ін.
Медвідь В. «Збираючи каміння», «Льох»
Забужко О. Поезії, «Дівчатка», «Інопланетянка», «Казка про ка-
линову сопілку»
Лишега О. Поезії, «Брате Лі Бо, друже Ду Фу»
Пашковський Є. «Щоденний жезл»
Процюк С. «Інфекція»
Іздрік Ю. «Воццек»
Діброва В. Оповідання

Художньо-біографічні та мемуарні твори

Бічуя Н. «Десять слів поета»
Загребельний П. «Кларнети ніжності»
Рильський Б. «Мандрівка в молодість батька»
«Вічна загадка любові» (Творча спадщина Григора Тютюнника і
спогади про письменника)
«Василь Стус — поет і людина» (Спогади, статті, листи, поезія)
Дімаров А. «Прожити і розповісти»
Черненко О. «Не зміліє пам'яті криниця» (Спогади про Григорія
та Григора Тютюнників)
Шевчук В. «На березі часу» (Автобіографічна повість-есе)
Гуменна Д. «Дар Евдотеї»
Гончар О. «Щоденники», «Листи»
Іваничук Р. «Благослови, душе моя, Господа...»
Корогодський Р. «Брама світла. Батьки»
Дрозд В. «Музей живого письменника, або Моя довга дорога в
ринок»
Самчук І. «На білому коні», «На коні, вороному»
Крушельницька Л. «Рубали ліс...»
«З любов'ю і болем». Спогади про Павла Тичину
Суровцева Н. «Спогади»
Костюк Г. «Зустрічі і прощання»

Навчальне видання

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

10–11 клас

ПРОГРАМА

для профільного навчання учнів загальноосвітніх
навчальних закладів

Філологічний напрям
(профіль — українська філологія)

Профільний рівень

*Затверджено Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Редактор *Н. Забаитанська*
Художник *О. Здор*
Технічний редактор *І. Селезньова*
Комп'ютерна верстка *С. Груніної*
Коректор *І. Барвінок*

Підписано до друку 6.07.2011. Формат 84×108/32.
Гарнітура Петербург. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 7,98. Обл.-вид. арк. 8,77. Тираж 1500 прим.
Зам. №

Видавництво «Грамота»
Кловський узвіз, 8, м. Київ, 01021,
тел./факс: (044)253-98-04, тел.: 253-90-17, 253-92-64
E-mail: gramota@ukrpost.net
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 341 від 21.02.2001 р.

Віддруковано з готових діапозитивів видавництва «Грамота»
у Видавничо-друкарському комплексі Університету «Україна»
вул Львівська, 23, м. Київ, 03115
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 405 від 06.04.01